

САБРАНА ДЕЛА ОСКАРА ДАВИЧА

КЊИГА ДЕСЕТА

Приредила

Роксанда Његуш

ИЗДАВАЧИ

ПРОСВЕТА — БЕОГРАД
СВЈЕТЛОСТ — САРАЈЕВО

ОСКАР ДАВИЧО

ФЛОРА

НАСТАЊЕНЕ ОЧИ

ДЕТИЊСТВО 1958.

БЕОГРАД 1969

У ИМЕ БИЉА

низ трагове ранијих муња степеничасто
осветљених
на поласку из смрти. С којом си враћао се из
пустара
иза челичног огледала ума
кроз исту незнан. Којом су промицале беле срне
змијскијих кожа но сенке. Које су те хватале у
замке
промена страних теби.
Не њима.

Био си који јеси: љути ожиљак неверства на
телима
љубавница, тих буре твојих тубина на низбрдици
тебе. Који куцаш зубом од сказаљки у пробијена
врата
часовника, мада те нико није навио вечност да
разриваш,
чини ми се. Али бити који ниси! Зато си
излишнији понекад себи од сенки сопственој
светлости
био. Зато си у смоквама
понекад чуо шкргуте што хрускају без тебе своју
смањеност,
али умножену. Зато си цедио кише из себе
ударājuћи у празно расквашеном својом
лепињом,
нешто отрцаног срца, преграђеног бескрајем, ти,
гвоздена коштицо
у урми.

Јавио си се у сазвежђу љубавника неосветљен и
суров.
Хтео си да задржиш свој живот тући. Трајао је
колико лет сева од краја до бескраја лова на
себе и био си који јестеш: својина љубави.
Не она.

Био си узалудност којом је Флора мењала дебљину
 стакла:
 оно се отварало бегунцу пре погледа; мењала
 мирис наде, крој осмеха, глас прашника, укус
 јастука, зној
 нежности; мењала
 боју пулса њених посрћућих писама; мењала
 тренутке њених теби бачких свезака. Без тајне је
 остала,
 без привида. А потписивала се већ и хемијском
 формулом
 флуора. И била та потписана пилетина сунца, бела
 под грлом набреклим од млечног врења вучица
 љубави. Па ипак, ни тим очњацима није пробила
 прву опну што те
 одваја. Није ти хрупила у снове и раскравила
 језичак језе
 под јавом твојих полуга у сенци.

Мењању твојом има ли краја? Никад
 том присуству с главнином бића увек
 одсутном. Никад твојом загрљају са сновима до
 балчака
 у прозраности другој.
 Јер био си једно грло са безброј неуловљивих
 жеби
 увек, био кључ у грчевитим бравама цвећа
 увек, био вешт провалник млека у језгру дојки
 увек, био зелени грм на прсима од пресе
 брестовине
 увек, и био цвот што челик и воду гризе
 на месту где у четири усне пуне зебње
 испијаш чашу јабуковаче увек
 прекинуте.

Био си у своме телу као што јеси неуспехом овом
 његовом
 флором и фауном; једном пресељен само
 са Флором цветних маља целе недеље; једном
 кад си је мање од осталог, али много желео. Је ли
 тад севнула
 латица њеног трбуха изглачаног присним
 разумевањем
 свих бризгања камених сокова
 што би да те за њену пулпу залепе?

Шљунак један који си био
 котрљајући се низ пустињу,
 остајеш,
 а не знаш зашто не претпостављаш смрт
 зеленилу мање измишљеном?

Био си положен као осмица кроз коју си гледао.
Или ти се чинило. Али заклео си се да си видео
испод суре сукње физике комадић неког тела
високих

бедара, невиђено веселих значења.

Отада дигнуте главе чекаш вести
из пунокрвне провинције незаборава, убеђен
да ће плавет још једном пасти на леђа
и разголићених бедара, ведро
дозрачити.

Отада дигнута чела на прсте, покушаваш да
ухватиш
за узду догађаје пробушених даљина, за петељку
— тај смех без
одгонетке.

Отада увис дигнуте косе примаш знаке
светлости са тастера невидљивих,
али чујних; недочитани им смисао већ
наређује.

Отада шаљеш свакодневно по једну мисао
у кратер који размиче усне запечаћене лепљивим
воском тајне; по један свакодневни сан у кратер
који
диже сањалачке гљиве размакнутих дојки што
ти се примичу; по једну свакодневну језу
у кратер који те увлачи у себе
дезинфикованог неугасивом
самоћом у твом храпавом пакету од одране коже.

Кожу не шаљеш још. Нек неиспражњена чека у
соби,

за случај да друга рука
завони на врата.

Отворена ионако.

Био си, је ли?
 Песак је тад закашљао. Очекивало се.
 Сав се сажео у једну кику. Дабоме.
 Избушену као флаута. Тачно тако.
 Само си ти био тетребнији но што је требало.
 Зајезграо си, букнуо, заревао. *Не. Немој.*
 Прошао си испод једне црвене лампе с бројем.

Али

немој

кад ти каже.

Прошао испод друге. *Сад је све доцкан.*
 Видео си осмицу и, јасно, положио је на очи: да
 бескрај се очигледно отвори поново. Го као
 асфалт у пролеће,
 легао си на први кревет: *»Здраво, Флоро«, и:*

»Молим те,

извини!« Гледао си други бескрај неганут
 стидом. Ниједан те жути лист
 није спотакнуо. Ниједан те бачени пикавац
 није ни на шта подсетио. Мирно се пловило

канализацијом уназад, изворима. Гологране мисли
 истрчале само су у празно нешто одсутне чежње,
 врло

босоногих жеља по барицама
 млаке кише, црвене испод коже своје

кишовитости као сви, као

ти, или ма ко раздиран меким потресима наде
 у незнађе, огуљен ударцима дивног
 привида.

Продужио си. Је ли?

Био си и онај који ниси кад се дижеш и одлазиш
на угао
ужурбаније грлећи Флору
да се не сети.

Био си и кип себи, али круг, иако без очију на
глави ту,
на лицу, без ушију ту, од мисли пожутелих и
отпалих ту,
али сав тамо
где ти образ и чело зелене од жеља
непокривених кровова.

Био си као увек непробојан за уздахе јесени,
те јецаје откотрљаних ружа, испалих из сукања.
Трновит као суза. Богињав као ветар. Био си
с оном
коју си жустро грлио да се не сети. Био си угао
иза кога једним оком гледаш у друге. Не лице.

Оне ти машу марамицама умоченим у исти
хлороформ
на који заборављаш, приближавајући се све више
тврдоглавој слици Флоре коју си оставио
у главњи недосежности,
мрске и њој,
али због другог, што друго хоћеш,
не себе.

Био си дуго и јеси
 игла зашиљена на оба краја у супротном смеру.
 Не пристајеш више. Био си дуго
 водич без северњаче укуцане у месо једног само
 севера. Не можеш вечито а јеси. Био си предуго
 крцатији од јаворових набреклина а сад не желиш
 само
 да се шкљоцајући зубима хваташ за подеран крај
 буре; с њом да преврћеш стазе; преко њих да
 хујећи
 задижеш жене увек друге, друге, друге. »О, друге
 друге дај сада
 мени!« кажеш. »Дуге шарене! Дај дуге од седам
 жена склопљених у један
 пољубац избезумљенији од оног којим сам уједао
 исту једну на увек једном истом поду што, клонуо,
 уздише брже од Флоре, незнаније од тебе који си
 штитом од штављеног
 страха ишао напред пробијајући се ка изворима
 да зајазиш

племениту хемофилију трајања. Ни кришом
 помирен
 с љубављу изван твог
 досега. Или не?»

Ниси био:

»Дигни још једном свој тег против теже и
 разбиј тврди орах
 луке усидрене у непознатом. Шикни из њега
 у незнаније, у неисто, у опасно.«

Био си само: »Дуго бацан с опруга дојки једних
 запрега
 на друге струњаче, с трамбулина трећих на даље
 одскочне даске.« Био си: »Не можеш да полетиш
 с баре залепљене за тебе свим глибом, ти, чији
 немир
 нису могли да измере сви меснати килограми
 навика
 на гомили; ти, чија се гордост још прси
 над улеглим полом; ти, чија крвна слика није
 слична
 с лица или с профила снимцима улеглих трајања.
 Упркос
 заједничким порамма на које истичете
 делимично, кад — уједињени. Све остало
 није исто и мрзи.« Ниси био: »Ти само смеш да
 се не,
 и да се да — усамиш« пун гласова противних.

Био си уверен у изрецивост трпног дна, упркос
 супротном:
 облацима си пркосио трајном ведрином.
 И кад је лило из превртљивог кабла,
 са твог се преурањеног језика смејао
 лик отмичара израза и значења. Био си
 глад што нестишано притискује педале своје
 неутољивости
 место да будеш мера која је твоја, бар колико
 и судбина непростајања. На прошлост прво.

Био си уверен у себе и то остао упркос противном:
 несводљивост витлана кроз кањоне противљубави.
 И кад ти је слутња друга одгризла начуљене уши,
 престао ниси остајући за вратима пробијеним.
 Нераскрављеним си немиром тражио и даље
 формулу сталности, неишчашен из мисли
 нагорелих:

уденут између кришке празнине и кришке тла под
 ногама,
 мргодио се твој врхунац ватре одрубљен пепелом.

Био си наследбеник граница, ситости, умора:
 док један
 талас у теби још сажима море, ту и иза хоризонта.
 Је ли
 заборав прекрио твоје право на бескрај пре чвора
 којим си почео? Сад
 неодвојен од врпце што те спаја за друго, нема ти
 повратка.
 Мада те и сад трака прекинута мутног подиже;
 али развезујући
 не враћа; расипајући, не збраћује свет с челом ти
 крвавим; растављајући, не посеструје те
 с правдом. Ипак, и род
 је у огледалу разбијен. Мркоок,
 не видиш једину која уз бок ти расте.
 Ни њих. У теби.
 Па како да побегнеш?

Био си »нећу« које чиниш плазећи преко
 влати противсмисла, што привидно зелени у
 младом бусењу:
 ипак, длакав стуб покривен лишћем. Још не дрхти
 као лишће.
 Оно је дрхтало на ветру незадовољства не
 стишавајући
 јавну зебњу у језгру невидљивог сата. Који куца
 у сваком зрнци твоје крви. Која је навијена
 упркос року, на бескрајне карике колевки.
 Био си сан који, избаздивши на једну алку,
 хоће да понесе цео ланац огромне баздевине,
 а не може да исплуже својим димњаком из круга.
 Или може обимом само.
 Да, био си укотвљен. Да, јурио сенке одговора на
 домаку.
 Да, мамузао жеље у месту све нестрпљивијем,
 мамузан,
 све нестрпљивије у месту. Уместо
 да прогледаш кроз дупљу своје карике, али не
 сагледаш

задано решење. Које ниси одмах био. Или јеси,
 пре но што си
 отимање од одговорности пред собом постао.
 Што без остатка ниси
 препис себе умножио с унутрашње стране
 на једној матрици? Што ниси стигао себи пре
 осталих? Или с њима?
 У себи уједињен једино с јабукама изван, јецаш
 сувим својим пасуљима у звечки. Био си.
 Звечао. Да једна се рука уобличила око дршке,
 био би. Ниси. А унутрашњи добошар добује
 не селећи се из пробушеног добоша у друге.
 Што би? Добује јако, све јаче.

Не базди он на харинге. Постоји
 и удара, ако се сећаш, још увек
 маљицама тишине.

НЕМИР

Једним је притиском ноћас
зазвонио на сва врата.

Из педесет је засењених сијалица у сну
устало
исто толико шеснаестогодишњих девојака.
Сем једне зацептале свим звездама на сусталој
постељи
од његовог корака тек на степеништу.

И већ се упалило педесет лампи откривених,
сем једне загрцнуте на прагу петнаесте године.

Али иза отворених педесет првих врата
јасна против ноћи
знала је дрхтање.

ПРЕ ВИБЕЊА

Прво сам видела ветар нетремице.
Па нож радознао на огољену ружу иза усне.

Сенке су увлачиле рогове клизаве од страха.
Пужеви у растезању страх не знају:
ниједан прст их више не ломи.

Прво сам видела исту белу бразду слева.
Па намрштени јарбол у бразди.

СЛУТЊА

Постоји један човек с телом од зрнастих кучића.
Кад прође,
одвајам падање лишћа од нелептира.

Има један корак звери кроз јесен: то му је глас.
Кад га видим,
ућутим под љуском муња; он грицка семенке језе.

И чекам појас за спасавање да падне у море крај
самоће.

Кад би ме прстеновао,
ја била бих опет мала. Ја јесам.

Знам му те једне очи од набреклог времена свуда.
Кад клонем,
ништа ми није, удављена само не плачем.

А чујем једино очњак којим се враћа мени.
Кад волим,
избављам пшеницу сунца јекнулу риком из њега.
Ја хоћу.

ЖИЦЕ НАД ТРАВОМ

Склонила сам речи од жица.
Путују неубеђене у стазу
између преврнутих чашица
на невиђено.

Склонила сам воде од струја,
руке од осећања.
Била су више нестрпљива
но сама.

Глува, не знају да одвоје
сумњу од незнања.
Љубав која је хтела друго да потврди
грђењем, себе како да прокаже?

СВИТАЊЕ

И поље што се мамурило,
дахћући је гњечило росу
руком
пре буђења.
Ни остало није чекало на свом месту
у мени.

И мир који је био присан,
зауостављеног је сунца
преживао
тутњаву у мени.
Приближавала сам се обали намргођеној много
упркос песку.

И свежи зрак што се увијао у сврло,
скореног ми грла ширио је ноздрве
обијене
цветањем што не чека.
Заједно би се ипак избавили
испод сводова.

ПОРУКА

И смрти сам се једва дигла
изнад темеља.

Неминовност је излишна случају
прислоњеном крај мене уза зид.
С црном крпом преко четири ока
још једна љубав гнезди у обручу
сталног непријатељства.

Смрти што нас диже
изнад темеља.

ПОЗНАНСТВО

Нагоном неодржања смрти у животу
препознала сам му било сата без сказаљки
између милијарду похабаних видика
годинама смрти, годинама живота.

Свесна свега, задигла сам крај кошуље
до бедара што су свитала мом телу.
Очију превучених магнетима свих ветрова,
није ме видео погледом неосетљивим на прашину.

Ободена бестидном врлином што ме превазилази
СВИМ

кћерима ужаснутијим у мени од мене,
повукла сам га за рукав
пун глувог дамарања. И стала.

ЗАГРЉАЈ

Као ударци
одвојени знаци бескраја
на шипки смисла.

Као војници
смрћу њушкано лишће
збуњено ветром.

Као порука
мрак с маском дана капље
низ олук: црно на зрело.

ПРЕДИСТОРИЈА

Тек излегла,
задовољна и под љуском,
мутна ми добовала била.

Под пригушеним небом од реча
сјај ми није био потребан. Заборављена.

Сећала се нисам ни вретена риба,
ни облика глади.

Забрављена, ја сам рожнала
у неизговорени двогласник
пре кљуна.

Изгубљена, кад сам га дорекла,
кљуцала сам против перја у прозор
све већи.

Из канија незадовољства, поплавила нагло,
ја бризнула сам крилима облачним,
у сурвано.

Препуштена штукама давила се
ведрина између две длакаве кришке земље.

Река није имала право.
Место да упрегне рибе,
тргне, скочи, потегне, извуче из глиба
ту руду очигледно заслепљујућу,
она је на све стране
спавала кривудава.

Стрелом на њу сам фијукнула.

Из неба са штуком у кљуну полетела
у опет сурвано.

ПОЈАВЕ

По дану кад се јави — очешља траве
племенски полегле,
надме им таласе проковрцавеле
зелено.

Са ветром кад дође — врти точкове видика
на невиђено.

Под кожом кад је — издаје наређења мислена.
У крви кад — склупчан у змију, пије сок
из дојке времена.

Под небом кад — затвара искуство у круг
непробијен,

мада порочан.

У киши кад — диже рогове преко моћних река
непонављања.

У ноћи кад — удвојени на једном дахћемо
извору.

САМА

Седела сам у сенци нерезбареног стуба
обливеденог бршљаном увреде.
Неопрано рубље зебње висило је стоструко.

Посрћући враћали су се видици пијаних очију,
мазних руку. Положила сам их у кревете. Рекла
лаку ноћ
кунама, рисовима, родама и црнцима
који су ме слушали; и црвенокошцима — белим
од стида.

Нико није могао дуго да заспи:
исувише празне руке за оне препуне очи.

Онда сам из скалпа чежње исцедила осмех.
То је као кад стиснеш сунђер, само од звезда.
Онда сам све карлице млечних путања
попила на сламку, не хватајући се за њу.

Нисам се давила у млеку. На још влажном дну
праћакали су се све блаећи отисци пољубаца.

Опрала сам косу месечином.
Како да друкчије сажмем у љубав
маглине између мене и тебе?
У мраку ти је лукавство непроницљиво
а сунце вида слепо од несигурности.

Онда сам прекуцала на осамсто шест страница
без маргова и прореда
целу себе засвођену под једну реч. Хоћу
да је знаш
други пут ако навратиш.

ПУНО ЧЕКАЊЕ

Светлост је топила на углу
девојку од снега.
Лежим крај реке, оборена као и она,
мање поносно.
Дојке ми још увек криве врат према предграђу
ровашеном предрасудама на које више не

мислим.

Моји га пси обично далеког нађуше по смраду
који шири. Не скиче ноћас.
Кад долази, учетворостручена је воњавина
на живот. Кад скиче,
он силази све ближе телу
што му се пење у сусрет са дна чула
везаних у чвор да не заборавим на смрт

непотребно; тад

пружам одмршене прсте.
Свеједно, одсутна као и он,
сећаћу се свега што неће још бити.
Потребно.

РАЗЛИКЕ

Ја се од бола делим на две државе.
Он никад.
С обе стране компаса у њему,
полазе војске четвртасте.
Он никад.
Па ипак борба је та нечујнија
од гумених осмеха лица под маском,
нехајнија од корачања пепела после.
Он никад.
После смрти је трећа војска појела мртваце
и није била сита. Поделила се зато, мртва,
на два уједињена дела. Жив је са живог секао
најбоље комаде.
Он никад.
Бутке су сви мљескали облизујући се.
Ја сам се бар чудила.
Он никад.
Ја сам бар плакала, плакала
и пробудила се.
Он више крај мене
никад.

ОБИЧАЈИ СНА

Чим пробудим снег под травом,
прегази ме зоб. У сну је тако.
Ништа не можеш чућењем.
Радујеш се изгребених очију. Само волиш.

Никад не бих умела да наложим ватру
да ме он не обасја пре но што тетурајући се
упадам у базен зоре
која ме продужује јатима свега. У сну је тако.
Уопштено се живи волећи једног само.

Још теже је доносити одлуке противне дану.
Када љубави другој разапне замке, оне су од
пређе
у коју ме предући упреда. У сну је тако:
кад волим, ни будној ми ништа
бескрај не може.

ИЗГУБЉЕНО САЗНАЊЕ

Издубљена у тами, урасла сам у дрво
и крошњом обрисала сва четири излога неба:
опајала паучину са сва три правца смрти,
разапела бодљикаву жицу,
окренула лице у смеру млаза сена
којим странац плови. Чекала сам непријатеља.

У бришућем су лету беле ласте дотакле
скок ципола преко мреже.
Стајала сам над изгубљеним сочивом мора
које увеличава све звезде сем једне
прострењене оловним гундељима. И они су
стигли пре непријатеља. Њега сам чекала. И даље
на мртвој стражи
љубави.

СНОВИ У ЧЕТИРИ УСНЕ

ОПРОШТАЈ

Само он, без два сина,
уза зид згрчен пробдеће
то време с огромним одблеском
зنانог и незнаца који у сну зборе збрчкано
о излажењу из себе
у друго.

Само он ће јасно закуцати на врата постеља
које не спавају пред вратима сна отвореног свим
буђењима
што се још не одзивају из ових просторија:
Иза врата
чека ме другачије време: купа у себи реку од
сумпорне киселине.

Само ће он чути то куцање. И одмах ја изроним
њему на површину откинуту од сенке
матице, одвојеног лица од

меса, истопљених костију над сржи,
неприучених покрета ума мршаваг од хроничне
глади поређења. Оно
му отвара врата мог нестанка
у пролом иза њих,
где нисам
иста, иако волим.

БУДНИ СВИЦИ

После сам узабрао само два ока, пода мнош
скупљена у једно биће блаже од ананаса у
морфију,
али иронична моја мала није била врло обузета
сумњом
врло стварном у оном простору. Бестидно
ме је заволела, односећи
уједе моје свести. Која ју је бацала
под водопаде привлачније но страсне.
Која ју је позајмљивала младићима пред
касарнама.
Која би је опет усхтела да јој није сметало тело,
једино моје одело скројено нама по мери,
први пут тако савршено да сам нисам смео,
али је нисам ни препустио другима мање таквим.

Чекао сам је везан за таштину овог ваздуха
да прође праћена псима сенки, тим бездушним
једињењем. Желео сам да је ослободим од њих

и мене од ње. Али раме ми је притискивао
један стуб украшен звездом од чипке.

Била је неизбежна у жутом млеку галаксије
после.

Падали су метеори с мене.
Тако су фрцали у њој свици будни
једино.

СЕНКЕ

Скинем кошуљу, на мени његове остају сенке.
Неки пут дотакнем чашу воде: све сенке се удаве.

Ако ту воду попијем, наставићу сан
о другом стању света.
Ако не
— почећу сасвим из почетка.

Бићу прво ларва и њена лутка,
па риба, па гуштер и звер,
па дете.
За стаклима мојих прозора без зоре
пузе његове
само сенке.

ОКРЕНУТ ПОГЛЕД УНУТРА

С дебелих постеља лађе фантоми клизе
за морнарима месечарима на врху катарки.
С њих видим лептире када својој глади
обале траже. И ситне две и глуве
две.

Необјашњени мучењу, дани ми,
исувише обични себи, бриде и не видим
како им лептирима процуре из ока
неки много ситнији инсекти.
Они отичу пуној слободи слепог апарата за
вољење.

И шта могу ако то није све што нисам хтео
спавајући у двоструко изгубљеној ноћи,
одан промашају себе у њој:
ништа да не боли хтели бисмо утроје.
Али сâм, желим да је болим док очима унутра
окренутим
не види како сва истиче из зеница црним
лешевима
које више светлост у муљу не боли.

ОТВОРЕНА ВРАТА

Стижем с бунцањем преливајући се
из врућице у занос.
Одлазим дељива: у огледаду цвркати,
пред њим ни пера.

Улазим у огледало
гурнута једним животом
несводљивим на покрет.

Остављам на улазу шлеп броја који вучем
понављајући се досад. Превелик, да ми не смета,
премаглен, да ме дотуче на вратима,
премој, да га струји бацим у чељуст.

Пада му на зубато срце букнућих усана.
Све остало лежи пред огледалом.
Корачам већ иза њега

по бескрајном Ћилиму сенки.
Шеве око мог дана,
стављеног на све коцке,
прећугану љубав
примећују.

ПРАВДАЊЕ

Говорим над још једним понором неотворених
уста, пред још једним зидом:
— Ако ме сутра у биоскопу угледаш
како се на платну будим из смрти
која ме мање зна но што јој ја окове слутим,
не био добар дан више ником
не будем ли жив сишао у гледаоце
да те изведем на улицу
свим грлима да изурлаш моју једну дугу
недосрицану,
једину коју нисам прескочио. Ни љубављу.
И не био ја више лаку ноћ ником
ако буром мушкости поново духнуле из
матичњака
не обалим све планине као вреће кестења. И не
био никад
ако их таквим ударцем не ошамутим
да неће знати шта раде кад буду стављале на жар
своје камене прсте.

И не био ја више срећан пут више ником
ако им вреће неодвезаних девојака
не смирим својим опеченим, до костију нагорелим
прстом; ако им не развалим пресна уста до дна,
где згрчено тело с белим очима
почиње да се претвара у једну отровну печурку,
несебичну као љубав срушених зидова,
разиграну као светлост у мишоловци.

Није ухваћена на сланину мрака та жива
светлости.
Улетела јесте, али и излетела одмах, намамљена
мирисом
речног корита недалеко.
И ја исто. Незауостављив.

МЉРА

Кревет је имао окове од смоле и пијавице са
троуглом тестером
на врху рила.
Али ја не бušим. Кржаве капке лепим између
себе и света.
И, ако се ушивам за кревет концима од хиљаду
ноћи
за случај да једно око ипак мало отворим,
дићи се моћи
ја хоћу. Свет знам
унапред.

Ноћ шкрипи секући месо на најжеженом
порцуланском таџиру.
Неко се анилински смеје.
Не могу
да прочитам то име што исписано уједима
зрачи кроз зидове његовог дечијег тела у белој
бради,

срца положеног
на чаршав са злочином у влакнима без мрље.
Нечујно
силазим низ степенице што шкрипе под тањирима
које је он обуо.
Ко је он
који чита ту азбуку смрти, клинцима укуцану
у сандук црног месеца на тањиру
непобледелом, а сусталом!

СВЕТАЦИ

Рђав сан: мачка коју пацови дефлоришу, девојке
глобу.

Рђав сан: хлеб са отпалим тестом и тело с устима
само.

Рђав сан: тај камен самоће и стањени перчин
уседелице
што плете три реке у курјук незадовољства.

Рђав сан: брдо које киша не кваси, ни опет тај
шимрк.

Рђав сан: то дете у другом сну без слова, тај смех
што је изгубио сенку тренутак пре
но што ме је пробудио да се не сетим

да смо, рањене главе,
носили разбијену итлу, све време
између два кичмена пршљена добре јаве.

Попустљиве
као тај ударац муње заривен у велики млаз светла
без смисла прво.

НЕСТАЈАЊЕ

Зашто су ноћи одједном кестењаве као концерти,
али откључаних лукова? Зашто су
гласови флуоресцентни од пристајања
на просторе незасвођене, кад

сањарење није разликовало себе од нас,
ни болове од свакидашњице? Ја, оката,
нисам се одвајала ни по чему од обилности и
бокова;
нити од среће која се радовала још свему. И нама.
Трљали смо наше руке о њене. Истина,

топлота је само стајала по страни.
Певала је о изласку из тунела. Да ли смо друго
слушали?

Укрцавали смо обрине прво,
онда славине из којих су цуриле реке мисли,
сјајније од њих. Затим се пловило.
Збиља тако је почело.
Да ли смо и друго слушали? Али тако је почело да
нестаје.

НАСТАВАК

Од одела је остала измаглица паучине прво, од
тела

само тама. Дивна је свежа била,
готово видљива као закрпа.
Од светлости неко је време постојала још призма
која је њу преламала некад врло савесно,
некад врло прецизно, некад лажно
јер неудвојиво више. Навикла на лишавања, срећа
је то искористила.

Чинила је то спретно
као никад ухваћени цепарош: један давни
пријатељ, лепршав и смешан,
као непостојећа више срећа. Она није крала
новчаник смисла.

Као он. Мењала је само нешто у њему. Не много
значајно.
Била је општа, али неухапсива као он. Била без
поребења, немарна.
Као ја. Тако је почело: ознојено.

Кобалт, најчулнији метал, завршавао је утом прву
рачунску
радњу после дељења: збирање лешева без
лешинара.
А то је природно. Видик је лепо стављен у округлу
боцу
пуну алкохола поред ембрија с две главе и седам
ногу.
Свака опасност од заразе била је искључена. Што
је природно.
Дезинфиковани свет тако присним одсуством
света,
тако чистим, тако пијаним од среће, играо је нему
игру
среће без осећања и сећања.
Тако се наставило.

ГЛАВНО

Можда би залив био зелен да сем стишаности
осећам и мирис мора
или снега. Али сва су чула престала, све мисли
скрстиле руке.

Можда би врапци скакутали и гледали потоком
очију
како отицање бичује себе.

Али шта је то врабац, шта поток, шта очи,
шта усправна чула, шта тишина?

Двојица говоре макар и преко плота авлије бића,
али ниједан не чује ако се други не удваја.

Л Е Д

Било би неодмотано још клупче двоструког срца
да се ико мирио или не, у белом контрамагнетском
пољу
осећања удвоје.

Било би поља макар без идентитета
да је мисао могла да замисли влат траве
без семена који јој изговара корен.

Био би мост ваздуха преко река човеку до чланка
да је ветар испуњуо пепео енергија главе
из устију пуних срце.

Био би троугао мрака. Без укуса.
Без рамена. Је ли то добро?

НИШТАВИЛО

Зора би окренула прекидач мрака
кад би ње било, мрака било, прекидача.

Плотуни би чинили своје да се ишта могло да
осмисли
макар хиљадитим делом снопа једне упаљене
цепне лампе.

Ја бих се посвађала са собом, он — потукао,
помирио,
био веран свим Флорама
да сам могла да обујем олово теже и будем.

Али ни успоравање ни убрзавање није реметило
пулс струје
паралелне са животом који ни у бескрају нисам
додиривала.

Није био мек, љигав, шуштав, поједен, развејан,
гладан,

напуњен другим нечим, исцељен, усађен,
расцветан, труо.

Нисам била.

Није било убица, ни убијених, ни смрти
није било, ни сијамских близанаца противуречја,
ни загрљаја
немирења није било, ништа није било, ни ћутње
није било да то не рекнем.

СТЕНЕ РАВНОДУШНОСТИ

Добро.
Верем се уз стене. Кад одозго
погледам,
смрт шири руке и ноге. Познато.
Не трзам. Зове ме: »Дођи, дођи«.
»Ако не заборавим!« одговорићу. Ако не
заборавим
да одговорим.

Хватајући се за травке, настављам увис.
Труле ивице кречњака ломе се под прстима.
Они се грче прожети слатком опасношћу
рушења. Ако стигнем да изговорим,
рећи ћу: »О време стиснуто у капљици
млечике! О добре моје бездани, вечерас!
О меки моји бордели, сувишком света
у мени, долазим!« Ако не заборавим,
сигурно ћу им то рећи. Ако не заборавим
да рекнем.

Висим о пругићу тек озеленелом.
Лош увек слободан да бирам лупанар бескраја
у који ћу, трошан, ући вечерас, треснувши
вратима
за собом. Ако вратима
не заборавим да треснем. Ако не заборавим
врата.

НЕОПРАВДАНА НЕЗНАН

Његов је глас неуплашен ведрином. Имала сам
бледа рамена
и послушно уско лице. Гледала сам му глас
с високих мостова. Наднета над њим слушала
страшну струју његовог гласа у таласима од
трња
пуног вртоглавице већ у мом телу
изубијаном шљунком тих рибара његовог гласа.
Они су надлазили с плимом.

Надирали су сталним покретима плиме ти рибари
његовог гласа мењајући облике
испод својих оклопа од великих шкољки.
Нису престајале да расту.

Имали су, ти рибари његовог гласа, огрлицу
морских трава око врата од бетона обраслог као
стабло

густим маљама маховине пуне ракова, паука,
звезда и риба.

На њиховим ултравиолетним лицима надимале су
се усне
љубичасте и подбуле тачно на месту где се море,
песак и небо
спајају у видик који им наставља надолажење
на сувом. И с друге стране.

Они су постајали сенке, ти рибари
његовог гласа. Пливали су преко песка црвених
очију
од рођења у мене. Где су постајали
моје тело. Нестало у таласима свих рибара
његовог непресталог гласа.

ВЕДРО ОЧАЈАЊЕ

Да ува има, био бих
миш, сачуван од катастрофе дебљином котура
сира
у чијој сам се средини затекао. И радо бих
сведочио о бившем
животу, да је ма чега остало на површини
мишићавог
кликера земље или ма чега између ње у центру
друге кугле што је превазилази величином и
обвија
непрогрижену. Али ништа није преостало
између пустоши и свести о мишу у јабуци сира,
несразмерно
повећаног. Нико се није изненадио
кад је, нем, пробио млечни зид бића,
бануо у подрум интерпланетарног погона и,
потпуно
укочен, а осовљен на стражње ноге,
стао.

Да покрета има,
последња би мислена именица била сита вируса,
вирус био сит последњих бактерија,
у неком последњем органу за варење сито
варења,
одржања или разумевања, и ја бих се себи чинио
да сам тај
миш, оголео до речи, макар, али речи које
спавајући сањају
стогодишњи сан из бајке која се неће поновити.
Макар
пољупци били љупки и краљевске крви. Макар
ја себи изгледао као један мали, мали шрафић
што недостаје
целом погону укоченом због мене. Али ко да ме
потражи. Нико
жеља нема. Ни најзрнастији нико не постоји
више у бунару
међузвезданог погона: Ником се не дише.

А тај миш, пре но што се све смрзнуло, био је бар
међу мишевима
познат као присталица понављања, на коленима,
склопљених руку, али понављања. Али сад није
имао више
руке, ни колена.

Ипак некако се спустио на непостојећи снег
пред несталим сиром и, склопивши
плаћна криоца у шапе, остао тако, док се није

смрзнуо не мислећи на трешње, библиотеке,
сиреве
и све остало. Желео је само свет из почетка. И
мишје рупе.
И библиотеке. И сиреве. »Врх игле сломљене,«
мислио је,
»да имам,
покуљао бих из сулундара крвотока. Избушио бих
рупу.
Оплодио је. После бих лако у тричетвртинском
такту
цијучући одскакутао лествицом развоја до
човека
који прави сиреве и немирне књиге.«

Није се ништа догодило.
Заклан зрачењем леда, стигао је само да побели
пре но што се укочио као један сасвим обични:
доцкан је!

Баш тако је изгледало као доцкан је,
Флоро, која си лежала крај мене! Баш тако
обично и вечито
доцкан је, а рано као
па ипак.

САН У СЕЛУ БОЛОВАЦ

За Великог Помора, огрнут у жуто ћебе 1768.
године,
катастрофом ван историје да ми је ушао у собу
— Отвори се! да ми је казао да се отворим.
Отворила сам се. Да опростиш који слушаш.

И казавши то што сам учинила, да је дигао једну
леву руку против целог себе у мени, да ми
покаже
једну своју, рекао је, трулу мрљу под пазухом
без поклопца, да опростиш који слушаш и не
чујеш.

И показавши ми што је казао, натрула да је
мрља пустила
одмах један скоро пријатан смрад на шталу
с кујном
у мојој собици за двоје на том мраморном
кревету
за време Великог Помора.

И удахнувши мирис што ми је казао, да опростиш
који слушаш,
да је њиснула кобила, зарзао пастув у ходнику
целе мене
и Велики Помор немилосрдније да је продужио
да хара,
нарочито ноћу кад се обично кува у четири
раскрвављена
прстена а друго слатко и сурово не може да ради,
нарочито
кад је неко обична женска једна, до граа
закопчана у мушку ноћ.

И стргнувши копчу, да је збацио жуто ћебе са
себе да изблиза
ја врло боље видим трулу мрљу између сувих му
ребара без сланине, ту невиђену пре смрти рупу
боље рећи, да опростиш који слушаш.

И слушајући што ми је приказао: са тугом
неиздржљивом
месо да му се љуштило и падало у наједном неки
бунар,
док му се срце копрцало у једној гвозденој чаши
карбола за тог Великог Помора што сам све боље
него врло видела
и хтела од бола да се можда удавим, можда да
се не.

И ја која сам једна само њега
најстрашније много волећа једна женска,
хтела сам да продрем још боље у мог мушкарца
да му помогнем.

И помогавши му, из њега да је изашао неизмерни
кревет
сав од ражене сламе а неко је рибао саме
рибизле без риба
које је он волео тако заједнички, а сад ништа.
Лежао је
тврдо закопчаних прозора и опружен као мртав
човек
који смрт не подноси.

И не мичући се да је протежући се стао да
наваљује љубављу
ме волећи и казујући ми у уво најезено моје:
— Флоро, Флоро, да Флоро погана, поглед ти твој
да оперем,
да умрем!

И казавши што је казао, додало се: — Флоро,
Флоро,
да Флоро погана, дојке у њине незреле дрењине
без коштице
да ти истуцам, ноћу у месу да умреш
зубатом!

И не часећи ни часа који је казао: — Испале су
ми дрењине
те из лежишта, и две још зелене шљиве очију
мојих за њима
њему у уста, већ затворена после гутања пилуле
рођене смрти
да исти нам мрази копрцави буду.

И не казавши више ништа, било је црно само у
тврдим бојама
без ноктију у мени, да не плачем ни за њим, ни у
празно,
кад лијком спусте се пљускови на отровну сушу,
не, него на стог
покрај Великог Помора, да опростиш ти, који
се ниси
ни родио још из сена некошеног.

ПОБУНА СТИДА

Питала сам: — Ако је дрво — узета птица —,
је ли камен — смрзнуто време
а твоја жена умртвљена љубављу — ја,
која те и у сну волим.

Казао је: — Онај који мртвим се храни
у себе смрт чистих руку уноси,
никад да не оживи више.

И одговорио: да чистоћу не познају они
који се купају у горкој бистрини смрти. Она
се лешевима не храни. Постоји као лептири,
а ми да смо икра њихова, гусенице или лутке,
већ према степену сисања сопствених шапа
без циља који ће да букне тек кад
залептиримо. Дотле гусенице
да смо које љубав не чине.

Тако сам почела да мислим на порођаје.
То га је вероватно наљутило и одједном, сит свега,
почео себе да урива у земљу. Опет.
Бат је имао дршку врло гласну до краја. Као
да је и њом говорио ударајући се: — И то си био!

Мени је било важније да он јесте,
макар и смањен; ионако сам мислила
на порођаје. Али он је већ викао: — Где сам?
Где сам?
Глас му је хрускавио због неких крљушти којима
се облагала
глава Бата боје јастога с квргама младог
карфиола
на оклопу, испод којег је он спретно увлачио
све што му је остало од некадашњег гласа. А он се
љигав
вукао као гајтан грушајући на зраку у патрљке
речи.

Биле су више знаци но смисао.

Био је већ далеко, а ја, сва ту, мислила сам
на порођаје само. Утом једна се шкољка
отвори,
први пут докраја, и избаци на жало
свој бисер у облику једне нежно слузаве векне
хлеба
тако глатких зидова
да се ниједан робијаш не би уз њих успузео
слободи иза.

А он је стајао иза тих зидова на месту слободе.
Грицкао је по обичају семенке и гледао мирно
како се из заобљености хлебног теста ископцава
живо дете вичући.

Личило је на њега, или се тако бар чинило мени
која сам мислила
на порођаје. Али он му је мирно посркао мој

врисак,
остало — после. И као да је све тиме заслужио,
постао је суза што га је мењала у дете. А оно
га је, растући, враћало магновању слузи, што је
клизила низ обим круга спазмама које су га
звале улазу несразмерно непокретнијем од њега.
У глави му се видљиво мутило, није чудо:

вртешка!
Али нисмо се ни гадили текући растанпонирано
низ исту прљавштину значајнију од нас. Заиста,
чему чистоћа, кад лешевима се хранимо?

Нисам питање ни поставила, а већ нам је појео
бројке тек изваћене из пећи. Нисам на то ни
одговорила,

а остала без пећи и димњака. Ни сузнула
— сад већ без црева. А све без бола
као да крв и месо нису при себи, или неко
или ја, да нисам у себи.

Ипак мислила сам и даље своју мисао. Она је,
у ствари, држала себе за дизгине.

Само он, избачен из мог круга већ једном,
враћао се њиме упорно тачки моје

прошупљености
од које смо почињали и ми и речи које су биле
више смисао неголи шумни знаци.

Говорио је он мени опет почетак: да познаје ми
лепоту врло добру и с друге стране исто лепе
као и спољна; да лепота остаје што је, с којом
јој год
намером прилазио; да је ту дивљије ружичастих
видика,

упркос ишчашеним костима планина; ипак, да је
споља —
она пролазнија, јер је таблица множења више
неголи одржавања.

Одједном је урликнуо и одмах ућутао задуго.

Врло нагло
глас му се зборао до изнемоглости. А кад се
после неког времена јавио, објаснио је промену
прво: за њим се неочекивано заклопила
пурпурна пруга улаза. И да се нашао у пуном
мраку
себе. Неповратно.

Ја сам мислила на порођаје и била мирна
настављајући њега који није знао да повуче

бремзу
после удеса. Ноздрве су ми се шириле
као да их невидљиве руке растежу у крила
за лет некада, али никуда. Тада, нагло,
стигне ми обавештење

да змијским пуже покретима мисли
што напредују растегљајима пужа голаћа
кроз подземље моје унутрашњости класких
и влажних мишића као нужност. И да се
задивљен

дуго задржава пред сваким експонатом
под музејским сводовима изнутрице. Али
пуштам њега да говори, а ви који слушате
опростите ми, ако хоћете, ја знам шта ћу: зато
нека он говори: »Задовољан као нечовек, одлазим
одавде. Одбачен опругом јетре, попрскане
пегицама много значајнијим неголи што су оне на
најпохотљивијим примерцима сунца, ја
летим, погрешка, ја се у луџом смукну
спуштам низ зелени пршић жучи и,

незауостављиво,
јурим себи у сусрет с друге стране огледала
дијафрагме, ударам о њу, сударам се у безболном
магновању са собом, рукујем се на брзину с њим
и удаљујем од смртне опасности
коју представља сагледавање себе. Већ смо далеко
и, окренути један другом леђима, свако од нас
пловећи својим правцем проваљује у другог.

А други, то је моја тајна
као ја што сам твоја невиност док ме не досегнеш.
Бежим, признајем: леба су ми пљосната турпија
осућа оштрим зубићима језе а недосегнута
само је страст, преда мном. Она ме ничим не држи
и шиба свим

и свачим да што пре из себе
изјурим. А онда, у непознатом себи
све постаје спорије и свет у ком се налазим сав је

мисаоном и осталом радном радошћу
подмазан. Не шкрипи. Откривам. Истина,
задивљен, не чујем
добро, а и сенке се микроскопски мичу око
срчаних
зализака. Да, бактерије то сањалачким ме

погледима
маме преко гребена и мојим речима зову
да ућем у њихову тек отворену пећину, још топлу,
још плаву, још свежу од неба и сунца.
Њих су пуна плућа. Имале су танке струкове.

Хтео сам.
А ја чим нешто хоћу — порастем. Наједном,
превелик да их разумем, прегласан да их видим,
преокат да им се одазовем. Него продужим
притиснут непредвиђеним растењем, врло тешко
што ме настављало неко време. Застењем.
Гушио сам се већ, милио једва, модар сигурно.

А тад баш кад ме
последњи сплав низводне наде оставио, видик
пуче
безгласно се отвори
и ја се с олакшањем надошлим у таласима, сам
усправим под двоструким сводовима дојки
изнад којих, кроз отворени прозор брадавица,
угледам

бели, бели неки облак како ми се познато
протеже
над главом. Пун нежности пружим немирне
дланове,
понет проклетом слабошћу мужјака за другима,
у којима добро знају да нису и кад их имају

под целим собом као други свет жене. Па ипак,
обесим опрезност
о први клин и завојитим степеницама продужим
роњење кроз непризнате висине до на врх

звоника
где, откинувши зубима изнутра шешир брадавица,
ја изађем да гласом поздравим свет опет и
теби заљубљенијој кажем оно наше бивше,
оно некад, које смо љубили у четири усне,
две моје, две твоје и сваке згодније. Али рекнем:
»Лако је теби бити верна, само ни ја нисам увек
исти. А ти знаш то. А ја не знам. Јер ја се
не умнажам, ја гинем, ја собом незадовољан,
ја шкргутав и мрк, ја усамљен, ја те остављам,
ја ти здраво, ја ти збогом, ја те дођаволујем.«
Иако није мишљено тако опроштајно као

затворена врата,
личило би на писмо да нисам почео, мекшајући,
да мислим: »Она је врло жена!« да нисам почео
текући

да сањам: »Ја сам шакал, ја мртве огрице, ја
черупам!« Али куполе су се растући дизале
нада мном и ја појурим уз степенице
прекинуте. И бризнем ја бео, сав белина
коју сам некад мио, сад био, сав јецајући
ронио, сад млечно кипећи сав

мрсио шапатом: »Ево ме, Флоро, ту сам, галицо,
ту,
кречу неугашени, ту где те димим, ту пљујући те
пахуљасту, ту где ми низбрдива светлост затвара
очи

рашчереченим мачем.

Разрогачена сад лежиш. Према себи не треба

имати
обзира, а хтео сам да се у теби видим отетим ти
осећањем среће неверне мени, начињене од твог
лика, несаздане према њему да храним собом
оне који ме не памте и кад те гледам
како удишеш моју тугу што ми је појела груди до
сржи

без брига. И кад те тражим у огледалу где си
слепа као све друге реке насумце
што теку. И кад се у теби само верношћу

последњом

давим.«

Неверник је то рекао у години Великог Помора.
Бар да не разумем кад већ опраштајући
и у сну чекам.

НЕПРЕСТАЈАЊЕ ДРУГОГ

Има и других појава
све сигурнијих
уколико срце слабије куца
белим језиком незадовољства.

Има и других појава
док дан загледан у белило облака
анемоне ноћи баца
кришом у бунар.

Има их: ја пролазим
крај кућне кутије
с чијег прозора пада меснато лишће
без украса. Цело јој биће
друмом носим.

Има их: копљем вадим
кофу с девојком из бунара

мене, очишћеног мразом
који није никад ништа љубио,
ни буну њу у мислима
убио да не престане.

НЕСЛОЖНИ СКЛАД

ЗАВЕРА

Други пут ако наврати,
припремићу трипут три шуме
унапред. Броду да пловидбу спалим
до чврстих катарки. Мору да кућу спалим

до окованих сидришта. Ветру корен да спалим
до семенки даљина. Хладан, да не утисне
на снег крова знак птичјих прстију
загрљаја: једног још његовог лажног имена

привремено низ реку узету од осећања.

ЗВЕЗДАНЕ КОЦКЕ

Три пута бацам звезде.
Ако први пут изгубим, иза ове вечности
почиње коцкање из почетка.

Друга је љубавна игра очију забодених у празно
где доследност се претпоследња огледа
у својој локви.

Трећа је мекша од вода жицом везаних руку.
Нек не дигну се на поздрав пред сваком жељом.
Нек прођу обешене тужном и глатком пустињом
ледених поља поново. Нек младунци стењу
слободно и без веза.

Трипут нека изгубим. Из сваког ћу новог загрљаја
извући макар тај исти круг

— провалију,
тај један случај
— крволиптање,
то једно настављање преко других
— једини избор.
И нека ме не осмисле
преостали.

ОРГАН

Разумем тамне маљице, све што испод морске
површине издобују.
Играм мутну игру таласа равних споља,
подигнутих ногу изнутра. Невидљиво дрхтим, али
најлепше.

Кажу ми звезде: — Где ветрови остану непомични,
ту надувених образа да не севаш! Орган сам њихов
послушан.
Осећам место њих само колико је сурово волети се.
И далеко.

Медузе ми на руци изваћеној: мењамо облике.
Можда нам је хладно под сунцем пегавијим од
океана.
Покривам их смислом да не назебу. То ми је
дужност.

НЕЗНАЊЕ СЕБЕ

Пролазио сам равнодушно радознао
кроз твоје кртичњаке, кроз закрпљене коже,
кроз ноћ ножем, кроз песак, кроз поље.
Биле су разне боје,
пуно чувених птица,
терети што не море
и неки препукли крици.

С њима сам растао пољу изнутра,
изнутрици низ њиве,
псећи завлачио главу,
излазио као младићи
а остајао у трави
од чије сам влати сваке
боље знао љубав
што носи ме још увек
низ моју противреку.

ЛЕПЉИВИ ШАПАТ

Чекам из сна неминовно да паднем
јаким и чистим телом у раствореног пролећа муљ
из којег пре смрти клизне друго стање лета
низ шине пробијеног круга јесени.

Али зрак што се нагнуо да олакша пад низ стрмен,
повукао је — пуж, у месо рогове
прозрачног. Зенице су са мном ипак
остале у мождини тајне, где изнад земљиних база
ембрио неки игра на жици нашу судбину.

Залупила врата. И ти,
без иједног дана више, без маске.

ДРУГИ

— Ја те волим и туђег! каже ми близу. А јесам ли
јој ја рекао: Ти ме тешко волиш?
она ме некако воли? све ме на српском волите?
То је и млако и сурово.

Али ко ме не мучи на узглављу ниске собе
мог побачаја смрти? Ко ми прелама мисао
на разнобојне гласове? Не волим те зато.

Ја бих те хтео случају на обали.
Где нико ми не намешта оштри шевар
под табане којим мерим баруштине ноћи; где
нико ми не дави сенку плимама сунца
и најежену осеку — мрацима; где нико ме не газу
прокрвавелим ногама гуштера.

Онај који мени се свети, он је и неко
други. И ћути. Мртав.
Увређен пре почетка.

НЕПОТПУНА ИСПОВЕСТ

Подизала сам обрве зачуђеној
улици до тротоара на ком га и сад чекам
под осветљеним сатом без сказаљки, а с бројевима.
Бронзани коњ одзвања, ненагорео присуством.
Бронзани је прст само уперен у прозоре
ненастањене.

Између пуног ока живота и пуног ока смрти
уливају се реке. Над другим сатом без сказаљки
дижу се бедеми прошли: прсе се узалуд
изнад њих дотекле воде.

У сату без сказаљки чекам
да лоптица што кружи обимом свих бројки
изабере једну и легне у отворену удубину.
И њу је већ оплодио: неверством мирише
на њега, под оклопом бронзаног јахача.

ПРИБЛИЖНО ПРИЗНАЊЕ

Ишчашеног корења из ноћи, чак
и свеће неизвесног пламена траже светлост
обећану. Ону запечаћену. Као ја.
Ону неисписану руком што дрхти капљући
низ кржаве прсте. Изгубљену.
Тражили смо је.
Отисак палца светлости подударео се с мојим
злочином без дна, али смисла.
Помешане радозналости, чупао сам крајнике
ватре,
клао гусеничаве вратове пролећа,
вадио црева чађи. Можда је иза пепела?
Треба и њега провртети.

НЕОДГОВОР

Изгореће сврдло вира. Ти не.
Ишчашаће руку ветар,
развејаће прозоре од икре у окцима мреже,
пролиће зид трајања што хтело је да свет загради
скашеном љубављу. Ти не.

Изгореће кашика риба. Ти не.
Неутрнулим перајима цртаћеш
на куполи других дојки
твоје мишице од жеравице
без потписа.

Изгореће грудва сећања. Ти не.
Твоји ће ме зуби уједати, сигурни у смрт,
и кад ме памћење, несигурну, препусти
болу, који би и пристао на нестанак. Ти не.

НА НИЖЕМ СПРАТУ

Безнадно пада киша у бездан. Удвојен.
Небо из асфалта босоног вирне одиспод у сукње.
И све би и без тога било нагло пријатно да без
разлога
не почињем ја да црвеним. Океан ће се можда због
тога
поделити на шаховска поља. Свеједно. Ионако
играм
против неба
спремног да се непромишљено отвори. На први му
потез
одговарам коњем. Разуме се, морским. Али од себе
удвојеног како побећи?

Играм против неба. Да га потучем, није довољно
скочити
с коњем. Мој мужјак треба да иждреби
авеста ждрепчића. Што и чини. У сваком од
педесет
поробајних трудова из себе мора да избаци

по четири жива сина одмах. А они, тек што капну
у море, има да отпливају мајци. А кобила је
удаљена од места несреће. Неузбуђене.
О синовима, мајци, удаљености, бригу не водим ја,
него коњ. Разуме се, морски. Али од себе
измишљеног како побећи?

Ја играм само против неба што се противи. Друго
ме се не тиче.

Али већ и оно показује
знаке саосећања. Савија се над оцем. То и хоћу.
Очев трбух за то време надима диоксидна храна
поноса.

Синови су је дишући оставили у трбушној кеси
коња.

Намерно.

Да га силом та гасовитост изврне наглавце;
копитима
шиљатим да баци ћифта у стакларницу плавооку.
Ако коњ заборави на своју дужност, цеодва
неће. Реч је о дужности коња. Морског. Од себе
порекнутог како побећи?

Играм против неба. И дужности онда су просте.
Само треба много памтити.
Двеста ждрепчића мужјак мора да иждреби.
Има да се надме и изврне. То није све.
Има увис да излети као метак из цвета;
има да пробије лопту океана тучком ударца,
полазећи из њеног унутрашњег средишта,

има на другу страну неба да изађе; у танку
опну његове лопте да се забоду; под друге ноге
да му вирне кад међу њих узлети, за њих да се
залепи. То није све.

Има да их прикује у месту, док их не схватим
до последње последице. За то време
небо ће да мирује: савијени му бескрај
сместићу онда себи у свесне очи. Оне су

навикле већ
да носе земаљске видике који их такође

превазилазе
обимом и тежином. Ни то није све.

Све време наглавце коњ не сме да испусти из
очију

синове
који пливају за морском кобилком гинући му
из вида.

То је све.

Тим чудом матирано небо остаће поражено на
двеста

поља,
разголићено првим скоком мог коња. Разуме се,
морског. Бежећи од себе,
себи у другима? А и дно има
површину. И почетак под њом.

ПРКОС НАДЕ

Дојахаћеш кад из урвина блата што не прља а
опија
испружим обе руке; кад их трипут продужим
дарнуте
опругама жеља; знам, огрнута у мокри дим
свог гласа
налик на сочну бедевију ружичастих очију,
дојахаћеш кад,
хитнута у незнан побелим, ја, рашчеречена као
ружа
слузава
од крви што се држи двема рукама само за гриву
једне љубави, знам,
дојахаћеш преко росе голе као ја, пуна поткожних
шкргута.

Дотакнућеш усном разлупани кревет на чијем се
кршу од мрамора
још ваља клаупко једног сна о мени. О, мушко
море!

Знам: гром спава још шиштећи склупчаним
змијама.

Ја ћу
уснама да додирнем пресни, врући, тврди, грлени,
млади лист месеца
избујалог у два рога. Ја ћу заслепљеним прстима
без лика
клизити преко тог избрушеног образа пуног црних
цомби,
пуног шкрапа.

Знам: тад ће да севне
опором патоком из тврдог жуља таме,
да резне
са дна распуклог чвора љутим бојама гласа
ишчашеног из зелених зглобова дубина,
да удари
у ребро капислом скривеног пупољка што бубри,
да изброји
два, три, пет
и као прасак света умочи стуб од бетона у рањено
млеко,
да зарони
крецаву главу у јутро затворених очију, пред
поткожним песком,
да овлажи
отворена уста земље што воња на палеж а не
извири
живом водом
из непроврћених хала засутих глумом маховином
што

ЗА ДРУГЕ

Не говорим о будућности коју ми Флора биљно
намеће
детињим крвотоком што непостојећи куца
у светлијој крви артерија минералне љубави.
Она оплакује. Ја нисам такав.

Не бубре ми више слани сунђери плућа
упијајући слатководност живота.
Лептирске заставе не лепршају са копча гусеница.
Без снова спава на црепу палом с крова. Ја не.

Мене неће покупити прсти светлости кад заспим.
Неће ме пробудити трубе повечерја кад сване.
Без мене неће нико жалити што не умем као снег
отацбином све жене одједном да завејем.

И неће рећи: »То не може више тако!« псујући оца
безименог:

»Боље је да си га у грм ишмркао, чика Лазо, но
да си
ми родио
те очи што гледају како сваке године на трешњи
расте трешња.«

Ја нисам Флора која ће живети и оплакујући ме.
Која ће да мисли: »На пролеће родићу сина«.
Ко мени да целу тугу живота на пола копча носи?
Непреломљивог.
И без ње умем да се удвојим,
живећи непреломљен за моје даљине у другима.
Прав их не досежем само.

СКРАБЕНИ ТРЕНУЦИ

Мост између себе и себе
минирам. Да не бих умрла на њему
питајући се: Убити себе? Живети себе?

Између две пуне обале — ја:
отворени пролаз
за случај изван догађаја.

КАЗНА

ОМЧА СПАСИОЦА

Нек целог живота
решетке пилим,
захвална сам
оном који оштрим ашовом гроб ми рије
да семењем снова настави млеко
над узалудношћу.

Нек целог живота
чамим у кругу љубави,
захвална сам
теби равнодушном за правду коју лијеш.
Плодећи, она пребацује немуште лествице крви
преко зида
напрслог
од гласова смрти која нас хвата обема рупама
за дршке. И не држи.

БДЕЊЕ

Дишеш дубоко као да сањаш
даљине у ланцима. Бацаш их
мени пред ноге. Газим им злочин:
без поште и жандара. Газим.

Не знам како, али устајеш са закрпљеног пода
намргобених усана. Миришеш на робијашке
снове. Не гледаш ме кад свећом палиш
све документе потребне вечиташу да би ипак
једном био слободан. Само мене хоћу, мену
место свега.

Дишући дубоко узимам другу свећу,
палим своју пошту и своју жандармеријску
касарну.

Не мислим да ли ћеш отићи под руку с другима
иако на њих не гледаш одлазећи од мене
за мнош. Слепа од обојених облика.
Слеп за њих.

ПОГЛЕД

Невидљиво, али у црнини, улазио ми је у зенице
мрацима
први пут кад су га угледале пре сумње.
Мирно су почели да копају мравињаке у јабуци
вида. Викати!

Хтела сам.

Танким каналом испод хрскавичаве носне кости
спојили су ми оба најежена ока. Отад затворена.
С устима отвореним
још увек. Дотећи! Хтела сам, али мрави су
настављали да рударе.

Не осврћући се, остављали су на крају и на
почетку
сваког ходника по једну свећу и неужурбано
излазили.
Викнула сам: Станите! Бежите!

Тако је планула свађа груди у груди, креснула
из ударца крви о случајни кремен. Свеће су се
упалиле на то,
изгореле и пренеле кужну ватру на заставу којом
вијорим
с копча. Светлости треба
и за одлазак. А млека је судбина пепео.

ТРАЈАЊЕ

Кажем да је
између играчке и детета прекинута пупчана врпца
што сажима колевке и гробља између откривања
и лажи.

Кажем:

»Нек престане то враћање, ако нећеш да
накострешен
лупим у прострте прозоре сна,
у његов сто поједен заједно с легендом«.

Кажем:

»Нећу да изађем из времена. Хоћу
да хрупим.
Нећу да крај своје жећи вејем ја, који трасирам
шине од језе животу за друго«.

Па онда?

ЉУБАВ

Једна жена завеје све жене.
Зову ме: љубавница!

Он је имао срце
од четири димњака.
Везала сам му дим конопцем,
љубав да не назове злочином.

Ослободила сам му руке истим ножем.
Нека ме грли саму.

Више је умео одсутан сад, као да је схватио
јунаштво верности.

ЗАЈЕДНО

Једини укус — земља и брзих мисли рукавац
дубок за реком чела.
Сокови дечјих јастука — једини правац
у пољу тела.

Нек сказаљке изгризу црве, беле, црве! Куца
динамит тиктакајућег корака.
Из корена чела набрекла од снова пали се и гаси и
пали
талас букнућих изданака.

Нек ме разнесу године. Нећу огртач мира
па макар испунио рупу свим што зри вртоглаво.
Нека не будем! Док сам, ја свеж и го ко секира
детињства хоћу да звонким ударам стаблом.
Здраво.

ПОСЛЕ

Дигла сам ум против тебе: предала се горчини.
Дигла сам срце против тебе: никог да га понесе.
Дигла сам свет против света.

Затворених очију пада прашина на човека који
гледа
пред собом и не види
још једну девојку на раскршћу недотераном.

Што нисам дигла руке против себе?
Можда бих му дотакла мисли
понекад необране,
тамо где су ћутке
расле пристајући.
Кратко.

НАСТАЋЕНЕ ОЧИ

КАРИЈАТИДА

Миришем цвеће снега, ја сочим траве младе
и не иштем зрелих киша материње сисе.
Ја битке змија и лигњи гледам: љубав раде:
из мечке рис извлачи тешких жена обресе.

Ја — голобрадо млеко, ја — гибак, ја — шиљеже,
уста су ми слатка када ме дан из сна баци
међу сене и њеним ногама скочи са свеже
постеље вичући: — Лишћу је добро, земљаци!

Губе се у прашуми неба задриглог стабла.
Корен је срца — сунчан; други је разлог туги.
Ја сам биковски врат, ја — из њег севнула сабља,
до балчака заривен у све боје дуги.

Чекам, ја — узидан, ја — нагли, ја — рекалија,
у јарму свог темеља подметнут планинама.

Извучем ли врат ужасни свету из канија,
облак ми није авлија,

где ти седиш под јабуком. Често, врло сама.

ВРЕМЕ

1

У грло удара нож тежак до струка.
Грозд мрака се руши у јаму без звука.

Храст из густог чвора цвили плачем жена:
— Грла дечја, ко зглоб, с дојке ишчашена.

Са клина крв виси бездетна трбуха
а моја девојка — ова крушка суха.

Дан је што не сочи сунцу очи црне,
подне, што ће на нас опет мрак да сврне,

наsrне шкргутом намрштених већа
и зарије зубе својих мртвојећа

и бол нов убризга, жар дигне са леје.
Плани, кућо вита. И бог нек се згреје

барутом из сржи просутих костију,
крвљу што рутава са стаза где гњију.

До сутра ће другојаче, зено мене:
јаме биће њином смрћу зашивене.

Од сутра ће с кровова им перје дима
бити њином небу лента с јауцима

преко груди. А ја ћу, го, с горских чука
пртити бос црним снегом мртвих мука.

Нови траг ми покри, белих смрека мајко.
Гором — нежност. Тором — време наопако.

ДВОЈЕ

Ја дрхтим
кад жилав сав, кад од врежа, у шуми ко штене
што је
соковима лупим и клизнем низ зид над шљунком.
Не бризнем
ал облак уснама завртоглави измеђ двоје,
нас троје: међ двоје што диме већ једним чунком.

И дахћем,
ја, који ти рукав усне до плећке посувратим:
ја мрак, ти мрак... Још једну ракију мраку кажи.
И не знам
да ли су млаз један, млаз други, ти сунуврати
што тобом ме губе, што сваки ме тобом тражи

држећи
те за земљу удвојену падом на нас обоје,
слитих у једну жар што жар ми у твој жар тунка,
и гњура

ме да то небо засводим. Тад ја сам све кров што је
немиру који грлим с два прста око твог струка.

Још волим.

ПУТ

У лишћу с ког јесени страх,
себе, неопалог, тражим.
Не наћи свог живота траг,
прах краће ноге лажи.

Не наћи.

Да л тражим одлетели лет
за крила кад сам краћи?
Берем. Ни сад, без чула — цвет.
Смрт — мирис свој не наћи.

ТАОЦИ

Облину би чуке прелио сукњастог лишћа стиа
да њу не обли крви тврда нагота:
три човека прислоњена камењу на брид
— једна рана с црним испод нокта;
и један видик без куће; и један брод без крме
— два млека што с димњака дојки сав бол грме,
гри распала сплава низ струјања без спона
— један час тишине коју свако друкче зове;
два понора без ослонца на земљи без наслона
— три неба што плотуни не могу да понове
у месу, замишљеном, да, свету с небосклона,
не тонући понавља поноре што плове.

БЕЗ ОДГОВОРА

Од несна — црн; од глади ја из тубе сна истиснут
на пут узан — ни уденути се,
на пут широк — где наћи себе,
тај печат у ноћ утиснут.

С овог су руба некад буктале речи. Сад кора
ледена не даје ми никуд с друма:
отворено писмо у недоглед
још једног леша. Без одговора.

КРАЈ МРТВЕ

Ја насрћем на бол, челом о рез тмине.
Заривам двосеклог ума дан у таме.
С тог гребена крви мутан поглед гине
— не свиће — да сване!

Не врти се вртешка. Знам ли то? Не гледам.
Под росом пробитом, крв груша у зори.
Нећу свет. Нећу тугу. Горим. Ником не дам
да ме води, макар слеп био. Ноћ спорим:

угаси лучи, сунцу сан завежи,
у чвор то сећање на смрт иза хриди!
Обневидети. Да л' с ње мртве, у стежи,
сјај бежи, да не бриди?

Све бриди. Време не зна шта ће са светом,
шта с гробом,

шта с лешом скрутнутим, шта с тим звездама,
шта с граом љубави? Над просутом тобом
јечим једним собом између два бездана.

ТА СМРТ

Не шума без звери, не рана, не зеница крвничка,
не нокти ухваћени у паучини празних рупа,
не слепи миш замршен у стрпљивој коси мртваца
— тај бршљан савијен око непостојећег струка.

Негде ни кров није тако на све стране скресан.
Негде ни детлић не пуже ракијом зоре тако
огрезле.

Нигде поток дана — тако свеж и пресан.

Та граница земље с ножем међ зубима — кров је.
Тај рез
преко шаторског крила звезда безнебних —
у ребра!

То сечиво грава низ храпави језик мрака
— вребање моје што ме с поља бесхлебних вреба.

ЗРЕЛА И МРТВА

Ти ненежна, сновима си дуго била пруга
која ниси, која сад си болу вал што плими;
где си? која јеси снежна тајна била друга,
никад видна, некад сенка којој дах не дими
ту под лампом којом трајна тиња туга, туга,
којој шапћем: Нежна, где си? неизбежна
која си ми,
ти, која си облацима била друга пруга,

сад која си снега колут савијен у једно име
којим шапћеш: Не мрзи ме, не воли ме.

Била ветар што с рамена јесени ми лишће скине,
којој врат је школски прозор. Разбит. Где су деца?
Крв где ти је? Зашто ти сад мукло одвлаче
низ шине

врат у жутој омчи с главом слепог месеца
кад ти месец ниси, ти, некад од месечине
звернија, ти каљава некад... Кроз ноћ ко клеца

оном тешком усном што већ горњим путем плаута
а од звезда није, а јесте зрела и мртва.

НЕМОГУЋА

И ова смрт на покрет што безазлен поче, паде
на мене који још дахћем: — И она с чокота пашће
у лепљиви млаз сржи низ тешке винограде
где дршћу капи крви са језика којим шапћем:

— И ова смрт на очи, тешка ко утег, паде.
На штакама су стигле за њом старинске речи.
Танким прстима сенки корење души ваде
да не јече за тобом коју смрт свом земљом гњечи.

О, немогућа! Још дахћем под уснама твог месеца
што надноси над мене њихаје пуних лука.
Дном њиним дубок штап жила на крају свог врха
гњеца
ко камен с доње стране, кад ућем у ноћ унутра.

ВЕРНОСТ МЛЕКА

Никог не дојећи, набрекла је млечној жлезди
кугла од тоне.
Ко да јој отеклоост изброји кад хумке не знају
бројке
и немају прозор? кад кроз неразбијен, нестала
сунца не роне...
У празном мраку против самоћа те ужасне дојке

подигнуте, небу су већ до руба
прекорубног, где белина безвремена ни перја
не зна своја.
Разваљено млеко расипа се с брадавица кроз
метал труба
оловом тог перја дугиних боја.

Врати им ергеле мушких година. Хоћу им њиску
у штали
и за њом, зидом опасана лета.

И њих су неуким прстићима младунци убијали:
решетком резали свет из тела света.

Све пале дај! Изговор, ако судбини ко веран
рекне: Не жали!

Опет их оживи. Изговор, ако рекну: С друге смо
чесме пили!

Не тичу ме се друге. Њихове године у месту
питај: Да ли

је криво млеко што нисмо се, с дојки, у дубљи
свет урили?

Да смо, млечном путу не би сад разбијале ланце
млека жестине;

да су, те дојке не би за међама прскале
прекомерне,

какве обарају небо на материцу од глине
без непарних бројки неверних животу, женским,
што верне

су њему!

СЕНКА У ПОДНЕ

Тад ништа ми није блиско.

Излишне све ли су ствари?

Олово раме притисло.

Не криле ли млечари?

Недеље дижу обрве.

И данас море ли вали?

Не пустим ли своје црве,

бол дане ће да обали

на обале без дамара.

Једна је већ

стасала.

ЗАВИЧАЈ

Зашто се врес страсти сад излишне украса
кад грозни завичаји шкргућу из рана?
Што чулније риче јуриш из нутрине чаше меса,
што љубавније из дупље све дубљег умирања?

Ако умирем, што ме дебелоусна чобанка
руњавом руком граби и баца низ спуст свог усова?
Што над понором медвећи мамурне ноге ламка
док падамо загрњени у понор разокован?

Зашто мој лист с петељком кида са своје вреже
и котрља низ стране, када и ја сам мали?
Да ли ћу, убрзан падом у загрљајне јој мреже,
стићи већи од врхова што су ме њој враћали?

Што биљождерном потомству да храним ја
младунце,

ја, који нестишан и понором себе гркљаним,
ја, ударац љубави што у сунцу украсе сунце,
ја, са дна мечкуље у чије траве већ травим?

Што грлих те, кад испадам твоје строју ја из сна?
Што сањах те у заносу јуриша исуканоме?
Ко рече: — Паднем ли, раширених ногу
та мечка зна
да земљом свом измлади бусење у мртвоме?

Када та жеб гуњења сто неба треба кишâ?
Када за пијанство мушкије од љубавнога
нема мумлања мекшег од набреклог ветра јуришâ?
Сведочим: у очима ми узаврела два строга
немира.

Из једног вртлога.

МЛАДОСТ

Кострешило се и лишће кад ветар, кад до обрве
диже кошуљу поља прошитог каљама булки
што женски су му с чела скидале облачне мрве,
кад на њих паде, кад муве набубрелих печурки,

кад духнуле, запалиле, кад их свеж пламен, у житу
сукнуо, проби, кад један опече одистински
и димећи низ долину изгоре у расвиту
заривши у муљ реке свој врат с каменом

МЛИНСКИМ.

Не смета му ништа; дном јури разбедрених
ноздрва,
удара рилом о камен, рије, изгребен крвари,
облаку свлачи шуму и пловећи обара дрва,
сплавом излази на зрак, где мекши му расту
улари.

И опет. Ал млади неки поново ветрићи,
танкокљуни, мигољави, поквашени сапуни,
с њим клизе низ зид таме у којој нико не личи
на себе што себи свет враћа. Последњу удухни

лампу: младост лију младићи.

ПОЗИВ

Суров

цвет одмазде, крв сам, жећ те вазне,
мада
доброта је све што ми још оста,
ја тај
жиг утиснут дном душе од воска,
кроз њен
длан до у срж свести, жиг утиснут
у круг
муње, којом из сна ја извриснут
севам
земљом, ја — жиг сунцима прикован
за свет
што ми тело низ гром палих распле,
ја — нерв
светла, ја — грч ране, вихор казне,
ја — врч,
ја — одмазде сјај и бол одмазде
сан сам:
цреп црвени на видик бескрован
стављам;

реч у грло скашено мећ бразде
враћам;
дану очи мећем, ја — отрован
ја — плач
над безумљем с дробом преко рова,
ја — та
плећка мисли, класје у прабини,
ја — ког
беле ласте кљуном кљују ситним
док гнев,
корен мене, гмазом мог корова
у смрт
нож урива, смрт да јој заситим,
мада
доброта је сва од мојих снова,
ал њу
питај, добру: Зашто не би и ти
ко ја,
блед, ломила кичмени стуб тишини
да из
вена лета крв смрти одлипти,
макар
ударила челом по ледини
мртва!

Јесам ли му увредила копље својом тугом
кад под мушкарцем живим, ко над мртвим већ
сузнух
— синоћ.

Чекам. Бол трза мојим лицем што лица нема.
Чекам налицје снега, свет с душом у потаји.
Чекам ћутњу, тог тигра који се на скок спрема.
Чекам рог тог скока. Преда мном положијаи.
Чекам: до сто бројим. Чекам: унатраг до један.
Враћа се. Метак звижди, рекла бих — помирљиво:
склања се патроли и, ко у празно загледан,
вреба ме, осећам, нишани ме у све живо,

убијеним би да неубиту . . . Клештима већ стишће.
А као уздише. С часа на час му заблиста
фар камени кроз црно лишће. Загришће.

Загришће!

Али исправља курс: избегнут судар с два трула
листа.

И са мном.

Не мучи ме, ти што се не спотичеш тамом.

Наћи ми корен. Под њим воњам на комад проје
његове глади. Бол је сад она. Не стере рубље

неба. Њиме не гледа љубичице удвоје
што смо брали немо. Знали неми. У ноћ дубље

не рони. Ту сам, где згасле су снима две зубље;
ту: мирис жене што сан раздвојен не доји.

Не тражи ме где нисам: Ту дан његов још влажи
из расутог реденика, ту, под кором иња,
ту, где чекам смрт, ту, крај њега, ту, на мртвој
стражи,
где стен живота не дахће и неће да пламиња,

ту стојим.

Уједи! Смрти, оштени се! Застени!
Зовем те свом ужасу: из свих углова
доћи ми лежишту његовом у мени.
У зглобу ми главе лежи. Врх рова.

Размрскај му одар мене, смрти нова!
Сву ноћ ти олово чека бол мој попијени
жлицом од олова:
стари ти метак већ у мени

од синоћ.

СТОПЕ

Између два и два,
између два мушкарца
пустиња без ударца
расте.

Између наковња и бата
ударци гасе се прво.
Остаје рука и дрво
— пожари.

Ударе. Прожмарим. Да мари,
остале живе би после
стопе што урију коске
у пепео.

ЦВЕТ

Тај цвет с листићима у крст што тако је витак,
тако ситан, сасвим тако
ништавних пахуљица од прозачнога, тог

ниодчега;
и ти би помислио: — Ваздух! кад би се живот
дисао тако лако
као тај цвет, тај мирис човека, та плавет свега;

тај цвет што за преврнутом стазом беспућа избија
из себе чиодом,
и, увећан, личи на туђину женски густог ормана,
ал већи још, врежа је без јагода што јаловог лета
толко за плодом
чезне, да другог на плач мирише планини цела
страна;

тај цвет што изблиза ни росом не сузи, тај цвет
тако, та ломна свежина

сестрија ми од сестре коју ми иста мајка
не родила,
тај цвет ком бих радоскрвно свих пет љубио
латице у уста тишина
кад би им бледило поднело ударце мог била;

тај цвет све тањих покрета што на нас сећа
стрепњом на смрт спремних листића,
тај цвет што се круни под оком и кад добардани,
тај цвет, та осетљивост труднице коју су у исти
мах пожелела двојица,
а свако је собом у смисао смртни жељом рани,

тај цвет над ким наднет већ знам: које мирисом
мами, које стрпљив тражи;
он не мери реске љубави пад, зове га волећи,
не моли,
он зна који се дали страшније но жене котне и,
свим подземљем на стражи,
цвета у крст над заносом једним непрохујалим.

Само тело.

ВЕЗЕ

Живиш. Живим. Грлим жар твој свим уснама
што се таласају од светлих таласа.
Рањена: сломљен ми кључ твојег појаса,
рањен: бледи месо тајних ми циклама.
Рањена: љуште се црте са мог длана,
рањен: судбина је звек твог прслог гласа.

Где си? Видик пада ребара изглоданих.
Варничавом страном пљушти крв кремена.
Глас свој брусим: газим следе локве тами.
Болиш: дим огрћем. С твог слемена
видим: дршће пруже сна у једној рани
над срцем времена.

С њим си пре нас у нас ушла сва одједном,
ти — мој мирис дуге; ја — давна мрморја.
Ноћи без клонућа росиле су медом
дане што су из њих чупали обзорја.

Јулна, не жубори сећањем кад жедном
клокоће свежина угаслих изворја!
Црна, ја који бол сам у бесхлебљу кушо
још носим пепео твој врху високом.
Кроз јек клепки, кроз јек смрти, клепетушо
наде: Где си? Зовем рањеним ти боком,
ја који јесам исто што и ти, прљушо:
разнети сан стрелца с ишчашеним оком.

Гориш. Горим. Грлим гар твој свим уснама
што се таласају од мртвих таласа.
Кључ је меса сломљен у грлу циклама.
Увело пламење под тајном појаса.
Рањен: збрисале се црте нам с твог длана.
Рањена: судбина је звек мог прелог гласа.

СТРЕЛЦИ

1

Време је све сличније свећи иза застртог прозора,
о, стрелци испод непрозирности гвожђа!
Време је, мислим у ходу: Престаће меци
да рију промукли зид умора.
Мислим у ходу: — За зидом у мраку,
кроз дуге вене оргуља ноћи,
добују дамари
времена,
тешког као планине у раскораку
изнад великих ствари.

У фишеклији — глад, у ранцу носим раку
другарских кости.
О, мушкарци,
голи врхови
без игде икога у јелаку,
на усни ми смрт, у крви жмарци
смрти, о, стрелци без мајке, без прошлости,
тешки као планине
у раскораку.

Кад одлепим небо с плећке омуњене
 громом, кад пробијем из ментолних уста таме
 ударом опрљене, сусрећу крај млечара жене
 како размичу зори гране
 над доњим кућама. Рећи ћу: Све дати;
 крв гушћу но преци;
 грло у облаку.
 Кажем: потеци!
 Казао сам свом кораку.
 Све дати! рећи ћу женама речи без стида.
 Време — љубавна брава. Распечати!
 Простор — бескрај привида.
 Све дати! говорим, ја, дивља мачка
 с леђима још у гори,
 чела измијалог на цесте
 недотакнуте.
 Све дати! звезда гори
 над стегом што не може стати

да се одмори.

КОЛОНОМ ПО ЈЕДАН

Бездном бунара рана
 идем низ ходник без чула:
 за сламку се последњу хвата
 ралом огња орана
 земља.

С нагорелог ми рамена
 у ружу пушка процвета.
 Толико је лишћа снова
 јесенило с ње, без лета.

Не дими кратер рана,
 вулкану угасла чула:
 на брезовој метли улази
 у собу једног дана
 земља.

Под завојем чело кријем:

мрља од месеца већа.
Силази ходом труднице
низ смрт колона носећа.

САН

мом комесару

Он је нож наоштрен о чело колоне.
Беле му усне дуж реза горе од несанице.
Срце му можда има колена што клецају.
Не лице.

Продужен му покрет змија свом колоном.
Црвене му очи окрећу дурбин унутра:
Из корена вена клија цвет што ће да букне.
Тек сутра.

Мирише га стењући сам пред стенама.
Ту слуша имена живих које смрт већ прозива.
Дугим шкргутом проструји кроз колону. У стег
бол скрива.

Он је метак избио кроз цев колоне
пут даљина што за облаком чекају тај блесак.

Од умора му поглед изгледа непробућен.
А резак.

Глас му је пуцањ без трепавица после
кад се наднесе над простор што зором нападамо.
Копривом таре очи над секцијом. И бди сам.
Он само.

КОРАЧНИЦА

Корак по корак, а где ми је стати?
Усном испод коре крв по дну мрмори:
— Са прозора жила, друм су сунуврати,
друм што несвитањем сну грло отвори.

Ноћи ко ноћи, дајте ми цват росе.
Дани ко дани — ужеглу крв зиме.
Девојке огрћу груди у косе.
Младићком пружу препукао је име.

Ко људи падају звезде наопаке
с чела на рамена снега. Нељубљена.
Живим огњем гасим челу неба раке,
с брада несавитих а мртвих колена.

Дани ко мисли низ ноћи понорне.
За мраком млечају јагуарске сисе.

Кроз ноћ, у скоку на дамаре зорне,
сном, у црну дугу, друмом свим

извиј се!

ЉУБАВНИК СМРТИ

Уједам иза живота похотљивост црвоточну.
Шаржер је зуб до зуба.
Кроз ноћ бочну звокоћем. Је л' ујед љубави хоћу?
Је л' гледање света, је л' преко циви, је л' и то
љубав?

Гризем је горку, веран пустињи ватре што машта
на прсте који се горући милују горећи.
Пепео су већ. Хоћу пламен што ништа и све
опрашта
пепелу маште, што ће, срдита, на жар тишине лећи.

Ја сам више. Мушкарцу пробити није пробити.
Нећу побећи.
Нек невиност крвари низ бутине опрљене.
Зором шаптаћу: — За смрћу с мачјим оком,
пробићу химен псећи
за њим химен светлећи, чистоћу таме сведене

и никад нећу лећи.

У МАРШУ

Да л зимско сунце кроз паоке
детињство ми такну безвуко
у незарасле јауке
давнина? Грло прозукло.

Умор: на кришке срезан је брег.
Тонем пртини с ожиљка — у ране.
С олињалог неба перута снег.
Ништа. Кржаве гране.

На ребљи трбух преврне се
рукавица ноћи — сто рупа.
Ни она не зна да понесе
мог лета лед изнутра.

Умор не реже на кришке брег:
пртином никад да сване;
не лиња с неба перунав снег ...
Ништа. Смрзнуте ране.

НАДА

Пролеће ме ноћног убоде безазленим жалцем
у сиромаштво живо над сиромаштвом палих.
Не славим бол што лик војника кошчатим палцем
ваја у та гробља безличних снова. Небусеналих ...

Из семења костију деца ни гуком ни калцем
не ничу у талас што спира уморе несусталих.
Тек доле, под морем битки што не знају
мушкарце,
мезгра смрћу нетакнут корен смрти. Прежалих.

О, мали! Млеко детињства није још прогрушало
у нама, на тој земљи са мртвима у нама,
док ваља нас крв којом срчемо срж смртне
љубави.

Низ буктаве облике једно је лишће опало.
Друго гладно пробило: зелени већ нискама
бројаница од кичменог пршљења у мутној тој
трави.

Настави.

ЗЕБЊА

Кад, последњи војник, паднем,
ко ће ти рећи свет који су без вриска
гледале очи што хиљаду ноћи не смењују
са коте нападајне?
Између смрти и мене
није било ни изгубљеног диска
тајне.

Кад последње сенке
сакрију присуство без имена
између мене и смрти без појаса за спасавање,
без обале између горње и доње усне,
без иједне љуске за љуљање,
без барке између десне и леве руке уливања,
без сунца између мисли и ћутње и бунила,
без размака између рана и смисла: Ана!
без ветра између семена и прашника вољења,
кад река, слепљених поребрица обала невеђења,

у зид мрака пљусне и сљушти дан и са нас троје,
можда ће се тад
неком другом земљом, испод крова неког,
нешто налик на дојку згрчити,
можда ће тад из вира неког да се отвори
вид без мрене:
кад се последња травка ту угне
између љубави, тебе и мене.

Кад, последњи курир, паднем
преко тајне,
ко ће ти рећи шта се збилог збива
између речи и усне,
између мене и смрти
са мислима брзих ногу,
са покретом сунувратим?
Памћење је ли блесак
метка што се размрска
путем у родилишта?
Њима бих сад да се вратим:

Вратити ли се могу
са земљишта?
Ништа.

ИЗБЛИЗА

Даљине клокоћу главом побеглом од врлина
у варљива јутра без иједног сутра
где пије чашу смрти сан обријаних обрва
дизући до зачућеног неба мачванских лебина
две расклопљене корњаче сендвичких острва,
а без зорњаче више, без коцке слатког вина.

Смрт је. Нека. И у гумењацима. За петшест
резервних ногу
знам маршруту и знам заменице праваца у месу
ждралова.

Смрт је. Нека. И боса. Знам петшест улица.
То није све што могу о плочник кад наоштрим
све језике ветрова.
Смрт је. У улегнућима полова њу не чекам слепу.
Нека. Имам још петшест лопова
животима туђим свим прстима у цепу.

Бекства клокоћу главом побеглом од врлина

и не фале ми палцима на двогубој руцинози
резервне крме за јогинску кртолу плаућа
или за смрти дан кад мраку отворе се излози
кућа
без иједног сина.

Уђимо слободно у срамежљиве амбаре
светлости с првеним бутинама одоздоле
што жаре.
Бушимо је до таме, где други вртлози
отварају луке од љубавног злата
пред путовања трајна,
док ја ту до смрти мешам очи у блата
незавичајна.

СЛОБОДА

Три године већ
птице слушају метке
и мисле не летећи: Једина
српска реч.

Отварам стрму јаву што крили над несталима:
у сваком погинулом пун речник речи има.
И, кад на мртвој стражи гвожђе забрани зене,
речима палих виде очи ми настањене.

Три године већ
птице светлећим кљуном
кљују живот мислећи: Једина
српска реч.

У десно кунем се око, док гледа низ цев, црње:
нек ми исцури, ватри набодено на трње,

ако сва земља не би врло постала мала
за речи што подижу врт снова без обала.

Три године већ
звиждећи легу сунцу
љуске с цвркутом смрти: Једина
српска реч.

Отворите округле очи летовима: крв речи
низ брада се спира у коврцаст покрет дечји
што, труљењу недосежним кораком светлости,
ступа низ стазу цветања без милости,

три године већ
за једну само: још једну
липтаву реч.

(28. јуна 1944, Црни врх)

ЗГЛОБ ОКА

И дању је дојка једна скривала три моја лица:
црном је вадила зубе из трудне сијалице,
зрелом је трзала жбице сунчаних воденица,
дечјем је гледала месец из наручја веверице.

И нико није био потресен, ни приче, ни пића,
ни поноћ посрнутих корака пред насртајем
гледања,
ни прозор притиснут цвећем, ни бродолом
открића,
ни обим ужасног круга без звездања.

Ронцима су коже одлубљене плутале,
а нису били змије да изабу с новом из диње
и нису били ножеви што се оштрећи шале.
Били су од острва што је изгубило име.

А оставило свој отисак у мацјој ноћи од леда,
нечитко потписано тромом руком што целог
није лета
умочила челично перо мог нагорелог погледа
у мошт дојке одбијене од сисе магнета.

ПОКРЕТ

Раствори се, ноћи. Низ мрак пун силазим
да уски пропратим пут.
По угљевљу смрти бос војник газии.
Црн је и љут.

У дубини сата време дном не спава.
Под месом се уби бој.
Смрт у бут ноћи бат била укуцава.
Паклени строј.

За њим глувило пламса. Нека изгори
искрама опрљен врат.
У строју се човек са собом бори.
Вечити рат.

Из ноћи у крв, из бола дану на вис.
Беспућем води непут.

Шта живот? Шта сан је? Војник је ко рис.
Суров и крт.

Одјек!

кад ме стигне метак, умрећу ко што мру
на лањском лишћу зверне сенке шума.
Само очи биће — пет шљива што зру
под воћком, на белој руци друма.

БАЛАДА О СНУ СЕОСКИХ ДЕВОЈАКА

Невидљива, за мишком под перином,
зоб дана кљуца кокошка зрела:
тај мирис голи из младе кошуље,
тај мир што зноје маље плаве.

И љуља се свом мужем плаискајући
изнад сумрачне карлице села:
тај клокот предмаека још притуљеног,
та младост иза прозачне браве.

У сну су девојке пад тврде птице
клонуле за напуклим лишћем.
На шишарке што сазру тек на ватри
воњају, на јутро с бедром зрелим.

Пију ли? Глас мог сунца да ли чују?
Ноћнији од жеља, уста стишћем.

Гутама рог пољупца што би да рикне
врела им љубећи, тај хлад бели

у трбух житородни, језик лепљив,
у житкост им маште без руке
вашљиве, у прљаве нокте среће,
у знојне чаше, у пулпу ноћи,

у сне будуће, у снег — неувело,
у месо што слаће на чуке,
у врљаву слуз, у млаз љубави,
у мрак уста. Мрморе: »Очи,

моје очи, у боју, буди ми смео
телом; у смрт да не би га сурво«.
Љубим их у живот који нисам хтео
пре но сам у крв увро

цео.

ПЕРЕД

Крв снова што не враћа биљу
бледило лица које тужи,
дигла је кров са чаша свију
и трње свију пила ружи,

мени да бол, да смрт, да пружи,
да дам све којој ништа не треба.
Очима снова лак подсмех кружи.
А крв је кров без тла и неба.

МЕСЕЧИНА

1

Дуго је стискала зима
жишку колоне у шаку.
Њиска је нагло откључала
стог траве из кречних кревета.

На месечину мрште се јако
под небом у жутом напршњаку.
Кроз трепавице два облака
опада лишће сунцокрета.

2

Иако крт сам, врло празан,
још изубијан под жрвњем мраза,
ја вејем крв и у ноћ левам
ракију смрти, снег победа.

Лијем вртешкин жар у мени,
бунило вруће на хлебност стаза.
Маказама по небу секу
последњу нит конопцу леда.

Под крошњом крушке сукња жута.
 На њу полази дигнута рампа,
 јури је тврдом сенком траве,
 стиже топотом оштрог млаза.

Тад свет је један воњ чобанке,
 снег што се топи на дну шкрапа.
 Већ клизи са петељке трешње
 копље глећи низ лист образа.

ИЗЛИШНА САЗВУЧЈА

Да л' сам, кад крај птица што лете бескрајно
 крилом зимоморним пут пролећа мутна,
 жар тог млека, што не понавља незнано
 хладним сводом по карлици млечног пута;

кад, лептир из меда, с брадавице светла
 летим, волећи ти до талога ватре
 ту дугу што ти се у недра затегла,
 у тај трепет: дај ми, дај ми, дај се, да те,

да ти хладу пијем расут млечар росе,
 сунцу насуканом на плићак без мена,
 варницу судара — смрт и живот што се
 куцају разбитим чашама времена

расутог.

ВРЕЛЕ МАГЛЕ

Знам само: ја режим над струком тог врта,
у сенци што дрхти стадом од бршљана.
Ја режећи кидам ланац јутра крта
да месу отворим сјај двама рукама

набреклим.

Испод оба млазна јутра брадавица,
испод добардана са купола дојки
знам само: не гучу сумраци грлица.
Ја не знам обала тој крилатој шкољки.

У магли.

ВАТРА

Кљун што отвара жиле да из њих у дим изађе
црвени ветар — бодрост месеца и делфина —
кљуца већ у бокове зимзелене ми лађе
што вуче ме с пуном мрежом ухваћених даљина.

Па везан за катарку јутра што се од мене благи,
низ таласе трепавица свих шума, свих медуза,
ја чупам врући језик свих без сказаљки сати
и пуним очи буљина горким морем без суза.

Нек не потону на дно пепела брзих дубина
луде острвљанке које су изглавоболеле мене
гаравог, под глечерском усмином других малина,
под којима ножем тражим незнани глас од пене.

НЕПРЕЛАЗНИ ГЛАГОЛ

Нек твоје стопе не оду пратећи олују
сувومه-вресу у месу удављењима.
Гломазне лађе и рибе од куге не болују,
само лантерна украси од дима. Мрављењима.

Над главама даљим звоне дубоки прапорци. Вечни.
Али дно плаве јазбине не спирају кише свеле
ни пасатски ветрови електрични и речни.
Катарке не савијају врат под мостом. Пределе.

Бесхлебље није глад што суши и образе циклама.
Сунцоједе превазиђене лудим лукавствима тама,
не муче
костури женски с подводног муља којим шапћем
јегуљама:
— Играјмо кликера с нашимвашим икрама!
То јуче.

ГНЕЗДО

Позовем ли перје с дрвета
да скрити откључа грм месечине
што пљуска
по ниској води папрати,
за мојом се бубном опном
проламају кругови
без камења
да их ухвати.

Дане ми потреса кашаљ
што се под водом јати.
Ал неко је други прегазио
суви брод свих сати!

Мрави разносе траг
порубљен граничним сунцем.
Трпају га у грло
зашивено с доњег краја.

Односе у подземно гнездо
на раскршћу што се разроко клати.

Зебу топлоте испражњене.
Из сваког правца кораци,
а у гнезда се не враћа
ни онај који није видео
име неповрати.

ЖЕНИДБА

Тој жетви што уплићући ми крошњи у жиле
своју севнулу гриву,

тој тузи што руши ми котар
у прснуле таласе,

тој зори што ми отима твог меса сан
— загристи у живу,

тој крви — булдогом — у стас необрубљен,
љубавном пилом — у гласе,

тој тами — у дна што се не гасе,

тој кори у корен камења
кроз корен брнистре — у корен луке,

тој тајни — у звездане урвине где лишће
не зна јесени,

тој сузи, да не зелени смыслом у чијој сенци
— у сврдло без две руке бесмысла,
Бикам

тој бури, из које падају птице на крштеницу,
том буром,
разгласи: с њом се женим
без љубави, али женим,
с њом се трљам о сува јој дрва

огњем да семеним
док кроз гар пламења

чабаву главу не заменим
— главом те смрти.

БАЛАДА О ЛЕВИМ РАЗЛОЗИМА

Пао је плик сунца на крик опеклине
с левом страном жеља увек у катанцу,
с десном — пригушено стењање нутрине
самој себи туђе као незнан незнанцу
у мраку, где светлим ноктима мучена
бића, окривљена за што не чинила,
утроженим телом жуде прекомерно
другу капљу земље што још није била
гле мисли распете за луком повија,
с видом укуцаним у две дупље горке,
да тужи док лапћем бљузгу коломија
усном зарбалом за решетком ћорке,
молећи даљину да ода реч јавке,
што откива слуге и стид са служавке
и даје петпарцу с душом хиљадарке
велика једрила неба изнад барке.

Дижем једно око мршаво од туге,
друго — које залет ни одскок не мери,

треће — ком је зена цела од чворуге
богињавог светла или ко сунђери,
четврто — ту сан ми своју смрт је снови,
пето — сви простори што се не прострли,
шесто — изнад звезда око урокљиво,
седмо — исцуреле невиности врлих,
осмо — очи просте: смели бродоломац
оптерећен светом у коме је странац:
свуд му је пол пола, гладном крају конач
паучине, с које виси тешки ланац
безнаћа што вуче дну: клеца катарка
брода који тоне прамцем у кркљанац
нови, где петпарац није хиљадарка
ни пробито једро, ни препукла барка.

Сви целати омчом врат ми у смрт журе
с клупе, у видике увек иза вреса
превртнуте: већ сам на састанку буре
где људождер, сив од мисионарског меса,
тупом камом шкопи бас наде у сопран,
удара жиг страве на свест без васкреса,
на уста побуне ставља длан неопран,
баздећи свом слүзи из јарећих кеса
и зрном пасуља вара чорбу танку
да рвач, за баром, где пијем без кајне,
ко ложкач, цвокотав сву ноћ до нестанка,
место угља себе бацим у пећ тајне,
бол сүзом нек згрејем ватром без угарка,
нек небом оазе отварам, безбожник,
у јарму нек свиснем ја, смрти подложник;
јер тело — петпарац, понос — хиљадарка:

никад цела једра, увек по дну барка.
Кажу ми: петпут се олош брже раћа
но што га судбина стиже да убија.
Усправна љубави, од мојих комаћа
убрзано севај у клице, да клија
изум малих: срећа, валом преко варке,
да букне из мене у многе изданке,
рог крушке да роди руке караманке
што носе петпарцу с душом хиљадарке
живот у нарамку мора испод барке.

ТРЕН

Руше се рафали те ноћи без лека
на упаљену једну свећу.
Три елисе без шкрипе окрећу
бомбардер сунца прљавих уједа.

Мрак крпи јесењим комаћем човека
месецу бедра разнета:
нецветање последњег цвета
осветљено кратко
другом смрћу.

ДНЕВНО

Дневно у гроб ноћ немушта
два века зеленила спушта.

Убризгати млаз што траје
ја бих у смрт даноноћну.
Ја не знам љубав шта је.
Њу хоћу.

У црни сандук бригада
укуца два века рада.

Дању је борба грмећа.
Светлећи меци ноћу.
Ја не знам је ли срећа.
Њу хоћу.

БЕСКОНАЧНИ КОНАЦИ

Планином што расте одлазим низ чету
збуњеној ватри сунца без одјека.
Да ли га дотакох крилом у налету?
Изнад папрати, трња, клека ...

Јахач сам снова што, смрћу оседлани,
кроз кристал њен излазе из тог пришта
сусталог даха, умора помешаних ...
Ал' ништа. Још ништа. И ништа.

Руком ме отпалом јава крворизна
одвлачи врху где смртни одсеви
моји су конаци. Врх је нада ближа ...
Маршеви. Маршеви. Маршеви.

НИЧИЈИ ГЕЈЗИРИ

1

Растављених ногу та стрепња
разбија вал жалу о хриди.
Зар камено море не види
ров преко целог њега?

Машту не привлаче те груди
где немир се горки сише.
Ведрине не смењују кише
дугом поновних надања.

На повратку не препознају
обалу која се сва стисла
под дим. Нема им више смисла
ишчашен зглоб пута крити.

Мир није. Ни престати неће
 који не уме један бити,
 један, тај живот нескровити,
 један, тај пут с усном од срце.

Један би свет био од цвета.
 Други — перје што увек длани.
 Светлост им размак врхом не рани
 у длан што стрепњу не мери.

Глад једем. Сан ме једе гладног.
 Међ морем и небом облачна
 ври кришка мяса. Убитачна
 плавет једна и друга

мрве ме. Мислим: ничија земља
 на коњу низ трње недоба.
 Спуштам се стазом гроба:
 — ти облаци синова.

Победа није све што на крају
 побеђеном победник може.
 Под сантом напукле коже
 из кости синови врију.

Први од њих не каже
 да други од њих плодом зени
 у трећем од њих који у мени
 — обнављање жудње.

Ти, жудњо, за њих: »Умем да родим
 из сна погрешног кључале мете.«
 За њима, гневом обузете
 зоре плануле. Риком.

Светлост је друга: »Измишљаам очи
 за пругу облугу без границе«.
 Пламен је трећи крај палице,
 први је мук, други — тај корен

неупрљан; руг му уздише: Не мрви
 ме, ја сам спасен колут смрвљене
 крви.

Простором вода подбулих расте прст откинуги
 и пушта корен у вид пун слепих колебања.
 Леш крупња у свести јутра. И мој ум загрцнути
 већ плива низ матицу гурнут у нестајања.

Чети је у камен црвеног пропланка
 уковала копита:
 пробија из чела танка
 јеленски рог расвита.

Савијен у завој земљи око ране, с неопраног
 диже се стуб усправне главе на врату без
 мождине.
 Ако звезда огрће ров чела свог размрсаног,
 војничком мени се чини: и мир небески чине

муже.

НЕПРИЈАТЕЉСТВА

Нек престане зов млека што тако
дугачким смыслом гуче.
Не зови.
Камен мој уши нема. Ипак, надоле
слух мртви ми корен вуче.

Долина све дражи прорадиле.
Гладне ми мутне глади —
Остани.
Стисни усне. Сан штрајкује глабу.
У цеп све руке. Не ради.

Стишћем очи: плач дојки с млечара
— две руке непопијене.
Вуку ме.
Брдом опасан, не изговарај
зобрањено име жене.

ДОЛИНА

У лептирско месо града на дну долине
— динамит, бурру, руже. Нек море огули
цвокот за појасом затегнуте тишине,
ту језу рашчепљену на клонулој кошуљи

зеленила. Да сам жар ражи, опругама
ветра дигнут, сјурно бих се већ у баште.
Јачи од лозинке, ја одзив, севнуо бих улицама
жешћи од снова којим ме звале женске маште

себи.

Оне сад дрхте пред звоном димећих ми креста.
Ја могу. Гнев ми дува с мушкости замршене.
Узалуд су дојке глас страсти иза завеса:
брадавице им две унапред одгризене.

Не хрускам ја тај хлебац. Довољно ми је тело
случајно, усним ли, на снегу мојих дана.
Жупне борбе то сперу. Ипак, блисне бело,
леђа утиснутих у вечни снег сећања.

КАЖИПРСТ

Животом изуједане пред кости
да ли твоје посрнух, оче насушни? О, самче
горки,
крцатим камионима бола гажен сваки свој
дан, мутни видик у мени продужује
окрутну жалост бесправно,
али снажно. Фосфорни оче,
пламењен својим преусправан за смисао
везани. Тврди оче, мишићавији од муклих
врежица којим се мајка везивала за свет некад.
Оче,
рањени кажипрсту, од рата некад заувек остао
несавијен.

И мада сад у прљини рахлој мекшаш, али
мање од осталог у трави из које
стрчи твој кажипрст,
из траве што узалуд већ треће пролеће плави
преко њега. И својим сунђерима узалуд
брише ту јадну већ упереност у неку тачку иза
неба, иза шуме, иза исцурелог потиљка жене

кроз чије се ране бесмислено види укажан пут
у ништа иза шуме, иза неба што не мирише
ни на један знани откос, ни на један сан,
ни на један
ветар који би оплодио материцу ове аловите
године
младунцима откоса, сна или ветра. И довео
неке младе ветрове, како би вечно неспретном
пролећу
помогли да наложи ватре још млађег лета,
ипак старијег,
ипак старијег. Да наложи ватре старијег лета,
иако тек долази.
Да их наложи димљивим браздама што ће и мене
окадити кад паднем на њих лицем избразданим,
а без сина да се сети мене и нас из времена млађих
и суровијих. Јер и ми падамо, падамо без сина
засталог
крај огољеног твог кажипрста очински упереног
из твог раскопаног гроба,
у срж непамћења што нас продужује кроз
незнан валовиту. Некад тужне врло,
некад.

С ДАЛЕКИХ ОТКОСА

Ко две капи смрти задрхталих усана
од недодира,
посеченом се руше из појаса дана
оба немира

мене. Први, иза мене где престајем бити, већ боде,
кроз мукли корен мртвих у жиљу судбине лоптеће:
сећања! Други се диже вековима с дна воде
да у том мени гелером који нико извући неће

рани ти вечност прву вриском удисања
тог мушког зрака ...
Тад, храпаве крви, груба од таласања
— једрила мрака

не видим да л дижеш? Видим: пловиш. Скровити
грч ваља корњачино грло испод мог горњања,

ту барку измеђ две струје. Једном ћу те полити
свом земљом у небо убитог убијања

ипак.

КРУГ

1

Начворан — прво! Друго — бол да пробијем!
Треће — чист пронети
себе кроз долину што на леђима лежи премека!
Четврто — докраја далек неверству — вољење
преболети!
Планино по мери мог бола, одржи ме далека!

Слабости хтео бих свет чист на дар донети.
Бити да могу што јесам под дроњком жељне наде.
Бити она којој већ пржи
сунце огољено бедро, у пећи отворених ногу:
цвет лубенице, цвет мака, цвет паучине. Чиста
одржи,

иако жене вичу из мене, иако крај мене не вичу,
ал усне се мичу мени. Каменуј их у мени.

Где девојке

пене испод блата. Лупи где шкољке отварају
ту причу
гњецавих ружа. Где сурле су некад левале
пупољке
а не строгост твог још слузног трња. Јер њини
у теби кључи
леже, леже. Вичу: »Што пре доћи. У запах нам
зариј твој завртај,
пашћеш на под морски, на јод собе неветрене.
Искључи
контакт свести, укључи усне, прсте им стави
у несустај

бразди. Састављених крила.« На зов камењем
не летим.
Не. Још пржи бич воље, бич душе, бич тела,
бич руку. Нећу с бојишта
у кљуса том загрљају на вришт. Ако се сам не
сетим,
завежи их планини за цреп. Љубав је ноћас —
ништа.

Ал ако ишчупам планину из тла и шићнем
из свих врела,
ако с њом о руци ударим села, а свако је село
жена,
свако постаће љубавница изубијана нам оба тела
модрицом пећинских ватри обрубљена:

Поражен неко. Непоражена
нека. Дебела.

Одржи ми сан! О петељку смисла вежи наду!
У жељу у грау скрутану. Ја јој се тврда још
гласам.
С крваљу ми мртвих одржи у сродству крв још
гладномладу
Нек чистим снегом врхова опасан,

клонућа не дознам. Ја нећу кајања да муче
буду плићак у који ћу, насукан, гробнећи, сићи
да помешаних ногу постанем маховина што тукне
на живот само, а није. За целог ја себе да плићи

останем. Одржи ми у чистоћи стуб мрамора.
И нек залуд зову долине уснама што се дижу
и суним опнама руку женски моле из понора
да се намрштен завртим земљи низ кружну рижу.

Нећу.

ја пружам руке у врућ казан немирења: — Дај
репете, репете!
Не заборавите крв сунца у прогорелој ми пести.

ДЕТИЊСТВО

1958.

ПЕЈЗАЖ

Где ме
умачу као крвоток
у огромно ровито јаје
црно са свих страна,
све до врућег кљуна пловке
одоздо најежене.

Где ме
сеју у земљу краву од сећања
на откосе препиљене
као став ветра
иза зида што се помиче.

Где ме
држе везаног врућим жилама
затегнутим као струне
по којима тишина иде
над уздрхталим понором.

Где ме
пуне обећањем што одшрафљује
једно брдо пуно непровидне воде
из које кришка сна испада грцајући
као штене из кучке.

ОДВАЈАЊЕ

Једно преподне дугачко као авлија
јесам. И једно црно буре с небом
из ког ноћу излазе рутави кепеци.
Откидају ми главу и котрљају чак на брдо:
тамо се лопте играју месеци.

Ознојен као једно цело преподне растем,
што брже да досегнем
обе винуте обрве снова.
Оне се већ протежу на воденом стубу
украшеном звездом од чипке и корова.

А јесам још земља, још локва, још камен из
праћке
затегнуте до руба бурета. Из све се снаге
надносим над кишницу,
где једна глава, пала у кљуса, више не уме да
увуче
исплажен језик, модар свуд по мом лицу.

Одједном препознам на њему кепеце голе.
С једне им главе пада лишће на другу што нагло
одоздо исплута:
као да се бацила кроз прозор облака у сусрет мени,
тек стиглом исто с далеког пута.

О, спасти себе испалог из ока у воду
што шири кругове без појаса за спасавање
из ове оазе.
О, спасти тај сусрет са собом...
Посрћући преко рубова суза, кепеци одлазе.

ВРЕМЕ У САКСИЈИ

Банем ли из сна у дан,
ништа се не помери,
сви остајемо исти.
Не говорим о страху
у мраку што се намеће
детињем крвотоку
подељеном на једно
и друго.

Залупе се врата дана
а ја се однекуд вратим.
Међ роговима ноћи
продужујем да се будим:
померим само цреп жеља
па даље дигнутих крила
над буђењем што ме наставља,
мислим да је стигла будућност.

МЛЕЧЊАК

И маeko што ми се усном смешка — боли.
И пелене су пламен. Шкргућем.
И ваздух од кратких експлозија
оставља модрице путем.

И игре дворишта под сунцем — бол су.
И пиле коме је зима.
И мој капут који нема капута
цвокоће у ниски бола.

Од бола се грчи
и прозор који дели плач
од осећања, и дан
кроз који, скрштених очију, гледам
одрасле.
Нећу бити.

ПРОСТОР ПРВЕ ЈЕЗЕ

Дан пролази, ноћ никад
на блањама путовања,
на хрпи рендисаног ваздуха,
на мирису бакра и рђе,
крај плесни што диже завесе
од језе.

Ноћ тестерише, дан плаче
на ногарима, испод точкава
препиљен је друм и згажен
на три реза до корена мрава,
на четири парчета копита
од језе.

НЕСИГУРНОСТ

Можда је у шапи сенке. Можда је.
Ја сам једно врло рано пролеће у тунелу перуника
и један храст што гледа кроз кључаоницу
како шљампаво машемо сунцу неодвојени од
висибаба,
лептирећи пред излозима за којима живе, живе,
живе
животиње с душом од пиловине.

Можда је у мрви ноћи. Можда је.
Погледам ли у стаклене очи птица што се мргоде,
рашире се врхови чиода, поцрвеним:
забоден већ
у две леве зенице заглашене лутањем ван
прошлости,
у две десне најежене дисањем без ваздуха.

Можда је у капима страха. Можда је.
Ја сам једно перје разведено од крила.

Ја не знам да будем што сањам да јесам,
ја не знам да будем искуство, ја падам
кроз прозор у крило што ме љуби...
Одједном знам ненађеном усном, чини ми се,
у уста да пољубим усну непронађену. Чини ми се.

ОДМАМЉЕН ОД МАМЕ

На брегу изнад куће расте
камен пукао од мраза преко пола.
Бежим у свет.

Прати ме цела авлија пахуљица
и кокошије деце.
Кров се преобукао ионако
у лабу од хартије.
Раније се у њу увијала
башта. Сад се каје
што не води играчке јер муцају обично
од страха, мада имају речи
слатких руку од сребра чоколаде
и речи јаче од кутије
са шареним стакленцима.

Зато кажем снегу: — Срамота је
вејати у кревет од целе вароши.
— Нећу! Нећу! — рекао је и престао.

Рекао сам тегли са слатким од шљива:
— Што се закључаваш увек у шпајзу
као да имаш пролив.
— Нећу! Нећу никад више!
Рекао сам бабароги: — Срамота је твоје
»Мораш«

и твоје увек »Не смеш!«
Склопила је руке:
— Мамеми, никад више!

Онда су ме нашли, вратили кући пребијеног
на мртво име,
носа допола обешена, отпола дигнута у
правцу брда
где је стајао, цвокоћући још увек, свет
који ме слуша и неће више никад.

ЗВИЖДУК

Знам, сунце је брже од будилника, иако је
ноћ сва од кише.
Али онај који не спава бржи је од свих
заједно.
Мој сан ми не даје да спавам, буди ме у себи
и ја, пун слепих неких кучића, видим што
хоћу да видим.

Бубамара! Бубамара! певам гласно
и киша се одваја од чупавих облака.
У пантерској сенци ја залептирим
иза лишћа купуса.

Лепо је време. Излазим и идем све до прага
једне девојчице.

Тамо је кофа с водом.
Кад поквасим целу руку,
биће ми жена с децом.

О, бубамара, бубамара, певам јој пегавој
после толико очекивања.

Крај гусенице у истезању већ пролази
ветар у једној коси што не гледа.
Ја с очима у џеповима панталона
не видим ништа, ја звиждим.

БРАТ

Цео под мишком тајне,
без тела и без значке,
дању игра невидљив,
увучен у гуће боре.

Без косе, без роћендана,
у сну говори збрчкано
с постеља испод лукова
што држе земљу синова.

Без уста, без ичег свога,
можда је ручак који једем.
Можда је био у води
коју смо малочас пили.

Прегажен, непронађен
заструји (очи под земљом)

и сања (препукло чело)
кад не луга међу звездама

црњим од мојих руку,
тврђим од једног камена
који ништа да зна више неће
јер тајна је — мало бити.

У ОГЛЕДАЛУ

Дечак блед од ноћи
с маљама што расту и престају
као смрт у води до колена,
као смрт у ружи одласка.

Тај сплав с очима од магле
плови ишчашен из светла
низ зрак што неуморно доји
реке с душом од мора.

ОСЕЋАЊЕ

Тишина је раширила сукњу до шина
и ја сам шина, тата у ропству — шина, мама
— шина,
али ја сам и један воз у сусрет другом возу
који тера обруч у парку.

Мислим да се ознојила. Ако раширим руке
да предахне,
мислиће да је волим. Јурнем јој зато право
у судар. Из фуруне преврнуте локомотиве,
место хлеба излази
човек очију побелелих од другог света.

Он има пекарску лопату и псује ми
мајку зелену у парку.
Бацам га у бунар, нек прво
опере руке и уста, после —

нек се удави.

САЗНАЊЕ

Мртвачница ноћу упали прозоре иза газе
где срце у рани куца на прстима. Али не
бүде се

оштри мртвачи. Ни ја
не спавам: — Јесам ли од истог меса
смрзнутог у провидној табли леда
заједно с неким рибама?

Кад отворим очи укочених прстију,
светлост од истог бола
архти на небу подземном.

Мртвачница је дању
обична кућа с баштом,
без газе над ранама од стакла
разбијеног хладном праћком.

То нисам ја,
то је сунце
из исте баште.

Дању је као људи
од једног хлеба
с два крајка.
Ноћу — као мртвачи.

НАГОН

Посматрамо се кроз стакла,
кроз рибњаке и зипке,
гледамо се кроз бразде.

Бићеш на другом полу,
гледам те кроз вулкане
гледаш ме кроз небо.

Љубиш ме у бензину,
љубим те у карболу,
очишћени од смрти.

Пале се маске светлости,
гранају дани без брига:
дамарање без краја.

ЗЕЛЕНА ВАТРА

Срце зубатим цвочотом
изишло ми из канија.
Девојчица и не слуги:
нож гледа је у дугме:

Прљаве су јој очи.
Не разумеју ништа.

А ипак умеју да гризу
и, уплашене нечег, да беже.
Из кичме јој испадају
зелене шљиве од меда.

СУОЧЕЊЕ

Шта могу кад као полугундељ, полуслеп
садим храст у мишоловци
између усана без кецеље,
између посија облака
које бели миш коси.

Па шта могу — од пожара не црвеним,
као да ме није стид наших тела
што знају и друго не само да се грле гола;
за љубав би требало имати друге коже,
што не знају да једу, мокре, да се прљају.

А шта могу кад дрхтав шибама очима
запаљеним,
иако их мочим у води посавски летошњој,
далеко од видљиве голотиње:
преко сукње трчи ми рука везаних очију
— напамет.

НАПОМЕНА

Под заједничким насловом ФЛОРА, у овај избор ушле су збирке песама *Настањене очи* (штампане прво као посебан отисак из 301. књиге »Рада«, 1, ЈАЗУ, Загреб 1954, а касније као посебна књига у издању »Нолита«, Београд 1956); *Флора* (штампана у издању »Нолита« 1955) и нови циклус *Детињство*, у избору СКЗ 1958. интерполиран у *Детињство I* (в. Трагови), а у нашем издању Сабраних дела уврштен у ову књигу, где стилски и хронолошки спада.

У издању СКЗ нове песме интерполиране су на следећи начин: песма *Пејзаж* налазила се после *Расли смо између гувернанти, кризантема; Одвајање* након *Ура! У рат! У рат!* ори се из кафане; *Време у саксији* иза *Младићи пијано урлају; Млечњак* после *Хладно је у зору; Простор прве језе* након *Друм је пун деце, старца, жена; Несигурност* иза *Тесаком војник сече дим; Одмамљен од маме* после *Је ли пуно далеко, мама, је ли далеко Шабач?*; *Звиждук* након *Швабе су заробиле тату коморцију, тату каплара; Брат* иза *С прљавим бошчама стигли смо у Букурешт; У огледалу* после *Мој ујак — бог да му душу прости; Осећање* након *Деда је умро; Сазнање* иза *Клинци, о, клинци!* звало нас опет на ручак; *Нагон* после *Одједном; Зелена ватра* након *Од јаких мисли; Суочење* иза *Добијао сам батине.*

САДРЖАЈ

ФЛОРА

У ИМЕ БИЉА

1	9
2	12
3	14
4	16
5	18
6	20
7	22
8	24
9	26
10	28
11	30
12	32
13	34
14	36

СЕБАЊА

Немир	41
Пре виђења	42
Слутња	43
Жице над травом	45
Свитање	46
Порука	47
Познанство	48
Загрљај	49
Предисторија	50

Појаве	52
Сама	53
Пуно чекање	55
Разлике	56
Обичаји сна	57
Изгубљено сазнање	58

СНОВИ У ЧЕТИРИ УСНЕ

Опроштај	61
Будни свици	63
Сенке	65
Окренут поглед унутра	66
Отворена врата	67
Правдање	69
Мбра	71
Светлаци	73
Нестајање	74
Наставак	75
Глувно	77
Лед	78
Ништавило	79
Стене равнодушности	81
Неоправдана незнан	83
Ведро очајање	85
Сан у селу боловац	88
Повратак да сам казао тад	92
Побуна стида	94
Непрестајање другог	102

НЕСЛОЖНИ СКААД

Завера	107
Звездане коцке	108
Орган	110
Незнање себе	111
Лепљиви шапат	112
Други	113
Непотпуна исповест	114
Приближно признање	115

Неодговор	116
На нижем спрату	117
Пркос наде	120
За друге	124
Скраћени тренуци	126

КАЗНА

Омча спасиоца	129
Бдење	130
Поглед	131
Трајање	133
Љубав	134
Заједно	135
После	136

НАСТАЊЕНЕ ОЧИ

Каријатида	139
Време	141
Двоје	144
Пут	146
Таоци	147
Без одговора	148
Крај мртве	149
Та смрт	150
Поноћ без пет	153
Зрела и мртва	154
Немогућа	156
Верност млека	157
Сенка у подне	159
Завичај	160
Младост	162
Позив	164
Шума	166
Који неубијену убија убијеним	167
Стопе	172
Цвет	173
Везе	175
Стрелци	177

Колоном по један	179
Сан	181
Корачница	183
Љубавник смрти	185
У маршу	186
Нада	187
Зебња	189
Изблиза	191
Слобода	193
Зглоб ока	195
Покрет	197
Балада о сну сеоских девојака	199
Нерод	201
Месечина	202
Излишна сазвучја	205
Вреле магле	206
Ватра	207
Непрелазни глагол	208
Гнездо	209
Женидба	211
Балада о левим разлозима	213
Трен	216
Дневно	217
Бесконачни конаци	218
Ничији гејзири	219
Мир	223
Непријатељства	224
Долина	225
Кажипрст	227
С далеких откоса	229
Круг	231
Епитаф	237

ДЕТИЊСТВО 1958.

Пејзаж	241
Одвајање	243
Време у саксији	245
Млечњак	246

Простор прве језе	247
Несигурност	248
Одмамљен од маме	250
Звиждук	252
Брат	254
У огледалу	256
Осећање	257
Сазнање	258
Нагон	260
Зелена ватра	261
Суочење	262
<i>Напомена</i>	<i>263</i>

ОСКАР ДАВИЧО
ФЛОРА

*

Технички уредник
Милена Живковић

Коректор
Гордана Јовановић

*

За издавача
Издавачко предузеће ПРОСВЕТА
Београд, Добрачина 30

Штампа
Београдски графички завод
Београд, Булевар војводе Мишића 17